

Upravitelj: Ljubljana, Pucničeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdati: Ljubljana, Pucničeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računa: za Ljubljano pokrajino po pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Cori Post No 11-3118
IZKUPNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
Italije in tuzemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbija vseh danov ponedeljske
Naročnina: 1000 tolarjev
za leto 1943 — Ponedeljski
za leto 1943 — Ponedeljski
za leto 1943 — Ponedeljski

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničeva ulica št. 5. telefon
31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blica di propaganda naziana ad essere:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Nuovi successi nel Mediterraneo

Tre piroscafi affondati ed altri due danneggiati dai bombardieri tedeschi, un cacciatorpediniere colato a picco e un piroscapo silurato da un nostro sommergibile

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 6 marzo 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1015:

Sul fronte tunisino nessun avvenimento di rilievo.

In combattimenti aerei cinque velivoli sono stati abbattuti dalla caccia germanica. Il numero dei prigionieri fatti dal 26 febbraio al 3 marzo è salito a 2500, dei quali 52 ufficiali.

Bombardieri tedeschi hanno attaccato un convoglio di numerose navi, in navigazione a nord-ovest di Tripoli affondando tre piroscafi per complessive 26.000 tonnellate e danneggiandone altri due per 13000 tonnellate.

Un nostro sommergibile comandato dal tenente di vascello Eriker Rino, ha colato a picco un cacciatorpediniere e silurato un piroscapo naviganti in convoglio nel Mediterraneo centrale.

Novi uspehi v Sredozemlju

Trije parniki potopljeni in dva druga poškodovana od nemških bombnikov, en rušilec potopljen in en parnik torpediran od naše podmornice

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 6. marca naslednje 1015. vojno poročilo:

Na tuniskem bojišču nobenega omembe vrednega dogodka.

V letalskih bojih so nemški lovci sestrelili 5 letal.

Število ujetnikov, ujetih v času od 26. februarja do 3. marca, se je dvignilo na 2.500, med njimi 52 oficirjev.

Nemški bombniki so napadli konvoj s številnimi ladjami, ki je plul severozapadno od Tripolisa, ter potopili 3 parnike v skupni tonazi 26.000 ton in poškodovali dva druga v skupni tonazi 13.000 ton.

Naša podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Erikerja Rina je potopila en rušilec in torpedirala neki parnik, ki sta plula v konvoju v srednjem Sredozemlju.

Nepremostljiva nasprotja med „zavezniki“ Ameriški, angleški in sovjetski imperializem se bore drug proti drugemu

Buenos Aires, 5. marca. »Chicago Tribune« se bavi z vedno večjimi ruskimi zahtevami, ki kažejo naravnost razburljiv sovjetski imperialistični pohlep. Sovjeti zaenkrat še niso točno povedali, kaj zahtevajo v zameno za pomoč, dano demokratskim bogataškim državam za napad na Evropo in kadar govorijo o mejah, najbrž nalašč ne govorijo jasno. Ali govorijo o mejah, ki jih je imela Rusija leta 1914? O mejah v brestitovskem miru? Ali o mejah, ki jih je imela Sovjetska Rusija po vdoru na Poljsko ali po zasedbi baltskih držav? Roosevelt in Churchill lepo govorita o atlantski karti. Jasno je, da Stalin, nadaljuje »Chicago Tribune«, navzile varljivim upom prizadevni misli, da bo tudi brez odobritve zaveznikov razširil evropske meje Rusije čimbolj proti zapadu.

Lizbona, 5. marca. »Položaj v Angliji je zelo žalosten, ker mora Anglija zdaj braniti svoje kolonije tudi pred »zavezniki«, ameriškim in sovjetskimi državami, ki s pretvezo mednarodne organizacije, s pomočjo katere naj bi se upravljale vse kolonialne posesti, izpodirjajo povsod Anglije. Proti tej nameri Amerike je zavzel stalše tajnik za kolonije Oliver Stalney, ki se je v Oxfordu izjavil proti kakšnemu kotli upravljanja angleških kolonij s pomočjo mednarodne organizacije. Potrebno je, je dodal, da upravo angleških kolonij še nadalje vodi samo Anglija. Nikakor ne morem podpirati teorije, da bi bilo za blago kakke kolonije ali sveta bolje, da bi jo upravljala kakšna mednarodna organizacija.

Stockholm, 5. marca. »Tagen Posten« piše v uvodniku o vprašanju, ki je nastalo

v zvezi z nedavnimi nasprotji med begunsko poljsko vlado in Sovjetsko zvezo. List piše med drugim: Rusko-poljska nasprotja glede bodočih vzhodnih mej Poljske bi lahko bila podlaga za satirne zgodbe, če ne bi bila tako resne narave. Poljska, ki vidi svojo bodočnost od dneva do dneva bolj temno, skuša obupno dobiti angleška zagotovila glede poljskih mej, zanaša se pa tudi na atlantsko listino, na katero je Rusija pristala. Obe jamstvi pa nimata aobene dejanske vrednosti, zakaj čeprav atlantska lista pravi, da bodo prizadeti narodi nekega dne zopet neodvisni, sta Anglija in Amerika po svojih največjih predstavnikih tiska izjavili, da nimata nobenega namena preprečiti, da bo sovjetska vlada izrekla odlično besedo o bodoči Evropi ali vsaj o delu vzhodno od Rena. Anglosaški cilji nimajo tudi ne namena, podpirati protirusko diplomacijo, je nedavno napisal ameriški novinar Lippmann. Spričo takih trditve je atlantska lista kos papirja brez vsakršne vrednosti, kar se tiče Rusije, ter tudi še manj jamstva kakor 14 Wilsonovih točk, katerih učinkovitost so v Evropi vsi dobro poznali.

Buenos Aires, 5. marca. »Washington Star« piše, da so v Washingtonu zelo vznemirjeni spričo nevarnosti, ki jo predstavlja ruski imperializem, Poljska in baltske države stavijo vse upanje izključno na atlantsko listino in računajo na pomoč zaveznikov, ker se ne čutijo dovolj močne, da bi se same zadostno uprle Sovjetski zvezi. Washington je prevzel zaščito neodvisnosti Poljske in zaradi tega ne more mimo vprašanja, ki je nastalo po nedavnih sovjetskih izjavah.

Nove gospodarske težkoče v Severni Ameriki Nadaljnje omejitve potrošnje bencina in kuriva

Buenos Aires, 5. marca. »Iz Washingtona poročajo, da je po mnenju ameriškega upravnika za petrole, Ickesa, povečala Nemčija svojo proizvodnjo sintetičnega bencina od pričetka vojne za 400%. Ickes je opozoril, da Osi ne bo zmanjkalo goriva, kakor so splošno mislili. V Ameriki so najavili nove omejitve v porabi goriva in celo v državah, kjer ga je bilo v obilici. Roosevelt je odredil 40% zmanjšanje potrošnje bencina za avtomobile ministrov. Znatno je tudi pomanjkanje kuriva. V New Yorku so morale pilnarne znatno zmanjšati dobavo plina velikim poslopijem, ki so zaradi tega ostala brez tople vode. Oblasti pozivajo državljane za lepaki in naznanili v listih, naj se navadijo na mrzle kopeli. Zaradi nadaljnjega reduciranja kuriva za industrijske in civilne potrebe za 40 odstotkov so zatvorili številne pralnice in je ostalo brez posla zelo mnogo kitajskih delavcev, ki imajo nekakšen monopol za to obrt.

Buenos Aires, 5. marca. »S Upravnika za cene v Ameriki Brown je izjavil, da je bil izdelan za pobijanje črne borze z mesom načrt s štirimi točkami: 1. Racionaliziranje mesa se bo pričelo 1. aprila. 2. Klavci ne bodo mogli delati brez posebnih dovoljenj. 3. Javnosti se bodo objavile nevarnosti, ki nastajajo iz nabavami na črni borzi. 4. Neizprosno bodo zasledovani izkoriščevalci na črni borzi.

Lizbona, 5. marca. »S Ameriki in Anglija sta v velikih skrbih, kakšna bo po vojni gospodarsko-financijska politika v Evropi. V teku so pogajanja med obema demokracijama in zavezniškimi vlada. Zavezniki razpravljajo in sklepajo, ne da bi pomislili, da je glavni pogoj za vse njihove načrte zmaga zaveznikov in zasedenje sveta njihovih interesov. To dvoje goreče želi London in Washington, toda nobene možnosti ni, da bi se obe uresničilo. S trudem izdelani načrti anglosaških finančnikov imajo edini namen, uničiti sistem izmenjave, s katerim se je Evropa osvobodila oblasti obeh demokracij kratkih sil. Amerika kot lastnica največ zlata na svetu in Anglija, ki je zaradi zlatokopov v južni Afriki največja proizva-

jalca zlata na svetu, bi radi že sedaj v sporazumu s svojimi vazalnimi državami skovali gospodarsko-financijske verige, s katerimi je bil svet mnogo desetletij zazvožen.

Odpor proti povečanju davkov v Ameriki

Ankara, 5. marca. »30 odstotno povečanje vseh davkov, ki ga je egiptska vlada napovedala za tekoče proračunsko leto, je zbudilo velik odpor v krogih opozicije, kjer so prepričani, da povečana davčna breme ne bo bodi porabljena za izdatke egiptске države, temveč za kritje stroškov okupacije.

Kočljiv finančni položaj Kanade

Buenos Aires, 5. marca. »Iz Ottawe poročajo, da postaja finančni položaj Kanade vedno bolj kočljiv zaradi vojnih izdatkov in denarnih pošiljk v Anglijo v iznosu 2 milijard kanadskih dolarjev. Finančni minister je sporočil zbornici, da bodo v prihodnjem finančnem letu, ki se bo pričelo aprila, znašali vojni stroški 3320 milijonov dolarjev. Dohodki v preteklem letu so krili samo 49% izdatkov. Finančni minister je pozval Kanadčane, naj varčujejo in dajejo prihranke na razpolago državi za vojne izdatke.

Ogromno število obratnih nezgod v Ameriki

Lizbona, 5. marca. »V New Yorku so objavili statistike o izgubah na ameriški notranji fronti v letu 1942. Statistika izkazuje 92.300 mrtvih in 930.000 ranjenih ob nesrečah pri delu, kar predstavlja za 3 milijarde dolarjev narodnih izdatkov. Nadaljna občutna izguba delovnih dni nastaja zaradi izostajanja delavcev v tovarnah za vojne potrebe, katero se je povečalo za 150 odstotkov v primeri s predvojnno dobo. To vprašanje je vsak dan bolj pereče kljub discipliniranim ukrepom in povečanim nagradam za delavce, ki marljivo delajo.

Sovjetski poraz ob Kubanu

Dve sovjetski diviziji uničeni — Nad 250 strojnic in mnogo drugega orožja zaplenjenega

Na Sredozemskem morju so bile potopljene 3 sovražnikove ladje s 26.000 tonami

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 6. marca, Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na severni fronti kubanskega mostišča je bila včeraj zaključena bitka proti odredkom 58. sovjetske armade, ki so bili poslani v boj za obkolitev. Dve sovjetski diviziji sta bili popolnoma uničeni, mnogo drugih pa močno prizadetih. Naše čete so privedle nad 1000 ujetnikov ter so razen številnega orožja in vozil zaplenile 69 topov ter nad 250 strojnic in metalcev granat. Sovražnik je imel posebno velike izgube ljudi, ki so se še povečale, ker je brez števila sovjetskih vojakov našlo smrti na begu po neprečehni močvirjih.

Na fronti med Azovskim morjem in Kurskom so bili včeraj samo boji krajevnega pomena.

Čiščenje področja južnozpadno od srednjega Donca in južno od Harkova napreduje dalje. Več razkropljenih sovražnih skupin je bilo uničenih.

V srednjem odseku fronte se je izjalovilo tudi včeraj mnogo sovražnikovih napadov.

Pri Stari Rusi in južno od nje je sovražnik nadaljeval svoje napade, ki jih podpirajo močan topniški ogenj, kakor tudi oklopni vozovi in bojni letalci, toda bil je ponovno krvavo zavrnjen. Oklopna vozila so običajno razdejana pred našimi postojankami.

V voku visokega severa so nemška bojna letala napadla sovražnikov k voji, poškodovala 6600 tonsko trgovsko ladjo in še neko drugo veliko ladjo.

Na Sredozemskem morju so nemška bojna letala potopila v sovražniškem konvoju 3 trgovske ladje s skupno 26.000 br. reg. tonami.

Na tuniskih fronti samo neznatno krajevnobno delovanje.

Oddelek angleških letal je v včerajšnjih večernih urah napadel zapadno nemško ozemlje. Prebivalstvo, posebno v Essenu,

Siloviti boji ob Ilmenskem jezeru

Novi nemški uspehi v doneški kotlini

Berlin, 6. marca. Sedaj so se začeli kazati učinki skrajšanja vzhodne fronte ter izpraznitve mostišča pri Demjansku. To postojanko so zavzeli Rusi skoraj brez boja, nakar je sovjetsko vrhovno poveljstvo tri dni in tri noči zbiralo na tem mestu čete in oklopna sredstva z očitnim namenom, da bi jih vrglo v nov napad velikega obsega proti zapadu. Ob istem času so Rusi zbirali čete severovzhodno od Stare Ruse, kar je pomenilo, da pravljaja sovjetsko vrhovno poveljstvo manever obkolitve v smislu taktike, ki se je je Timošenko poslužil v mnogih bitkah proti Nemcem.

Ob zori 4. t. m. so ruske divizije po izdatni topniški pripravi prešle v napad na obeh straneh Stare Ruse. Prvi valovi oklopnih voz in pehote, ki jih je Timošenko vrgel proti bolni nemške fronte, so bili odbiti v strahovitem ognju. Istočasno so se v zraku odigravali siloviti spopadi med nemškimi in ruskimi letalstvom, vendar sovrvažni napad ni imel mnogo sreče, kajti zvečer so bile vse utrube trdno v nemški posesti. Ponoči je vladal mir, zjutraj pa so sovjetske čete obnovile svoj siloviti napad. Boji so trajali vse dan, toda položaj se ni v ničemer izpremenil.

Berlinski vojaški krogi smatrajo, da ima Timošenko zelo malo izgleda na to, da bi dosegel kakršnekoli uspeh, kajti obrambna fronta se je sedaj že ustallila. Na temelju najnovejših ukrepov nemškega vrhovnega poveljstva je položaj nemške vojske tako trden, da ga ne bo omajala sila ruskega pritiska.

Kir se tiče ostalega dela severnega in srednjega odseka, kjer Rusi nadaljujejo napade da bi prisilili Nemce k zmanjšanju ofenzivnega pritiska južno od Harkova in na doneški fronti, je položaj prav tako nezpremenjen. Po zatrevanju nemških vojaških krogov traja že kak teden sovjetska ofenziva vzdolž črte zapadno od Harkova in Kurska in na področju pri Orlu. Dasi meščakova vojna poročila neprestanogovore o neprekinjenem prodiranju proti zapadu, je vendar dejstvo to, da se rdeči vojski ni posrelo polastiti se niti pedit zemlje ali kakorkoli omajati nemški obrambo. Jez, ki jim stoji na poti tega prodiranja. Položaj je ustaljen povsod, razen na zelo kratkem delu fronte severovzhodno od Kuraka, kjer se Nemci poslužujejo znanege načrta prožne obrambe, vendar pa tudi na tej trčki Rusi ne morejo zabeležiti nikakršnega uspeha.

Zgoraj smo dejali, da siloviti sovražni napadi služijo za to, da bi se olajšal težki položaj ruskih čet, obkoljenih v doneški kotlini. To dejstvo potrjujejo v polnem obsegu vojaški krogi v Berlinu. Iz istega vira poročajo, da se operacije za uničevanje sovjetske 3. oklopne armade razvijajo še v naglednem ritmu, kakor se je moglo pričakovati. Ta sovjetska armada je razdrobljena v nešteto skupin, ki so brez zveze med seboj in poskušajo obupne sunka, da bi se rešile iz obkolitve, vendar pa je vsak njihov poskus neuspešno odbit. V kratkem času bo 3. armada doživela isti konec, kakor ga je bila deležna že ruska 4. armada.

Vzdolž Donca se nemško prodiranje širi na vedno večji prostor. Razen mnogoštevilnih vaz so nemške čete zasedle tudi mesti Lisicansk in Proletarsko, ki ležita nepo-

je imelo izgube. Rušilne in zažigalne bombe so povzročile v stanovanjskih predelih in na javnih poslopih hudo škodo. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 15 napadajočih bombnikov.

V dvoboju sestreljeno angleško letalo

Berlin, 5. marca. S. Danes popoldne se je nad zapadno Nemčijo pojavilo angleško letalo tpa »Mosquito«. Neki nemški lovec je letalo odkril, ga zasledoval ter ga po kratkem dvoboju sestrelil. Letalo je padlo na nizozemsko ozemlje.

Ogromna angleška odgovornost

Berlin, 6. marca. »Völkischer Beobachter« objavlja članek glede na britanske teroristične napade, v katerem nemški tiskovni podofč Suderman trdi, da Anglije očitno nečeno razumeti ogromne odgovornosti, ki jo prevzemajo, ker so svoječasn začeli letalsko vojno proti mirnemu prebivalstvu odprtih mest. Oni upajo, kakor so upali, da bodo s tem sredstvom in barbar-skimi metodami strli odpor prebivalstva in zmagali vojno s terorjem, kakor vedno, pa so se tudi to pot zmotili, kajti tako v Nemčiji kakor v Italiji so dosegli prav nasproten učinek. Še bolj trdno odločitev naroda, da vztraja, se bori in zmaga.

Berlin, 4. marca. »Po terorističnem bombardiranju Berlina je Stalin poslal Churchill cinčno brzojavko s čestitkami. »Völkischer Beobachter« piše v zvezi s tem: Kdo drug, če ne Stalin, bi mogel ob tej priliki poslati čestitke? Anglijski in ameriški bombniki so namreč uničili več bolnišnic in pet cerkva ter so tako v Berlinu kakor v drugih nemških mestih povzročili smrt, predvsem žensk in otrok. Ta brzojavka je neizpodten dokaz moralne vzajemnosti med boljševizmom in njegovimi demokratskimi zagovorniki. Za sedaj se omejujemo na to, da beležimo izraze te anglosovjetske brutalnosti, odgovarjajoč z nevzdrž-

Nov dokaz anglosaškega izdajstva Evrope

Zanimivo odkritje ameriškega novinarja

Berlin, 6. marca. »Nemški listi še nadalje pišejo o britanski veleizdaji Evrope v korist boljševizma. »Börsenzeitung« objavlja in komentira v zvezi s tem članek svojega libzonskega poročevalca, v katerem so navedeni nekateri najbolj značilni odstavki nekega političnega dopisa severnoameriškega novinarja Forresta Duvisa, ki jih je pred kratkim objavil list »Saturday Evening Post«.

Berlinski dnevnik se sklicuje na več ali manj izrecne izpovedi ameriškega novinarja in v petih glavnih točkah obeležuje predmet svoje polemike, pripominjajoč:

1. da je potrjen obstoj trajnega sporazuma med Anglijo in Sovjetsko Rusijo. Čeprav je bil tak dogovor ponovno in viharno demantiran tako po Churchillllu kakor zunanjem ministru Eden-u;

2. potrjujejo se tudi imperijalistični načrti angleškega diktatorja nasproti Evropi nasproti kateri naj bi Sovjetska Rusija prevzela zgodovinsko neloogo predstražo na kontinentu in kar je huje, da so te načrte odobrili in zajamčili, da se tako izra-

no voljo do borbe in zmage, trdno odločeni, da se borimo, dokler ne bo odstranjena glavna ovira, ki zavira razvoj civiliziranega življenja v svetu.

Katastrofalna panika v londonskem zaklonišču

Lizbona, 5. marca. »Zaradi nesreče, ki se je pripetila v sredo na kolodvoru podzemeljske železnice v Londonu so se pojavile številne kritike in protesti, zlasti zaradi pomanjkanja primernega nadzorstva, ki bi lahko zmanjšalo posledice katastrofe, ako bi jih že ne preprečilo. Tajnik v notranjem ministrtvu Morrison, ki se mu pripisuje glavna odgovornost za tragično nesrečo, je smatral za potrebno, da naslovi na prebivalstvo poslanico, v kateri se skuša opravičiti. Morrison zagotavlja, da bo vlada proučila natančno ta primer, čeprav ni nobenega dokaza, da se je nesreča pripetila zaradi malomarnosti kakega uradnega organa.

Povratak španskih prestopalcev iz Rusije

Burgos, 5. marca. »Nad tisoč prostovoljcev »Sinje divizije«, ki so se vrnili iz Rusije, je prišlo v Burgos, kjer jih je prebivalstvo z zastopniki oblasti navdušeno sprejelo. Mesto je bilo v zastavah, vse trgovine in uradi so bili zaprti, prebivalstvo pa se je zgrnilo po ulicah in gledalo parado povratnikov ob neprestanem vzdikanju španiji in Osi ter ob demonstracijah proti Rusiji. Po uradnem sprejemu so meščani pogostili v svojih hišah povratnike.

Ryti sprejel inozemske novinarje

Helsinki, 5. marca. »Predsednik republike Ryti in njegova soproga sta sprejela zastopnike inozemskega tiska ob navzočnosti novega ministrskega predsednika prof. Eilvina Lingomiesaa ter zunanjeje ministra Enrika Ransaja. Predsednik Ryti in njegova žena sta se ljubezljivo razgovarjala z gosti.

Dr. Göbbels o položaju 1. 1943 in 1. 1918

Berlin, 5. marca. »V članku z naslovom »Tedad in danes«, objavljenem v tedniku »Das Reich«, dokazuje propagandni minister dr. Goebels po polemiki s sovražno propagando o nevarnosti židovstva in boljševizma, da se nasprotij teko hudo moti, ko primerja leto 1918. z letom 1943. Ne glede na dejstvo, da vojaški položaj v letu 1943 nima ničesar skupnega s položajem leta 1918., tvorijo bistveno razliko med tedanjim položajem in današnjim naslednji čimtelji:

1. Tedaj je nemški narod dirjal za sovražniki države, danes pa sledi zvesto in vneto Führerju.
2. Tedaj se je govorilo samo o miru, danes se govori samo o vojni.
3. Tedaj je bila fronta popolnoma prepuščena sama sebi, danes so bori notranje fronte eno z bori na zunanji fronti.
4. Tedaj je nemški narod vladal silii, naj konča z vojno, dines pa jo nasprotno njegov klic vzpodbuja k vztrajanju.
5. Tedaj smo verjeli sovražniku, danes zaupamo samo sili našega orožja.
Med prvo svetovno vojno nismo vedeli, kaj je vse v igri, danes pa vemo, za kaj gre. Narod, ki je bil leta 1918. blizu zmagre, pa mu je zmaga ušla samo zaradi prostodušnosti, ne bo ponovil več iste velike zmotne, temveč bo znal izkoristiti svojo veliko srečo v tej dobi. Med to zmo je nemški narod gledal smrti v obraz, toda ko se mu je približala, se je dvignil ves narod s svojimi najboljimi energijami in jo pogljal nazaj. Sedaj premagujemo nekakšno dobo okrevanja, po kateri bomo pripravljeni za zadajanje novih udarcev. Sovražnik se je prekmalu veselil. Ljudje, ki se jih proglašajo za mrtve, v splošnem zelo dolgo žive. Zdaj se bo pričela druga repriza in ostali nas bodo šele spoznali. Zima, ki se končuje, nas je hudo preizkusila, toda bila je tudi dobra stvar, ker smo izsledili veliko nevarnost, ki nam preti in katero bomo stalno imeli pred očmi, dokler ne bo odstranjena.

zimo, sami angleški in ameriški predstavniki;

3. vse, kar je bilo svoječasnno zanikano glede teritorialnih pohlepor boljševiške Rusije nasproti severnovzhodni, srednji in jugovzhodni Evropi, je sedaj potrjeno po teh ameriških izjavah, ki jih lahko smatramo za nad vse zgovorno pričo;
4. dokazano je nadalje, da sta Churchill in Eden, pa naj sta hotela, če sta mogla, šetako uveljavljala svojo voljo, končno le kapitulirala pred odločnimi zahtevami Moskve, čeprav to ni spadalo točno v načrte Velike Britanije;
5. tudi Roosevelt dela le lep obraz k slabi igri, a se vklanja volji Stalina. Samo sramežljivost in še bolj strah, da bi izgub popularnost v ameriški javnosti, sta mu doslej odsvetovala, da bi se bil uradno vezal. Casopisna kampanja ki jo je te dni sprožil v Zedinjenih državah predsednik Roosevelt pod geslom »Sovjetska hegemonija v Evropi kot edina rešitev«. Jasno dokazuje, kakšna je njegova misel v tem posledu, in da je tudi on trdno odločen podpreti Stalinovo igro do kraja.

Kretanje po policijski uri

Ljubljana 6. marca

Kr. Kvestura javlja po višjem naročilu naslednje:

Dovoljenja za kretanje po policijski uri, ki so bila izdana iz kakršnega koli razloga, se smatrajo od 10. marca 1943-XXI. brez izjeme za zapadla.

Od omenjenega dne naprej je dovoljeno kretanje samo onim, — Italijanom in Slovencem — ki so iz dokazanih zakonitih razlogov po predhodni prošnji dobili novo

dovoljenje, kakor to določa naredba Visokega komisarja št. 125 z dne 24. junija 1942-XX.

Tvrdke ali zavodi, katerih nameščenci po službeni potrebi morajo na ulico po policijski uri, naj predložijo utemeljeno prošnjo v dveh izvodih na Kvesturo. V prošnji morajo navesti popolne osebne podatke oseb, za katere prosijo dovoljenje ter navesti pogoje, ki jih opravljajo dotični nameščenci.

Pregled vojnih dogodkov zadnjih dni

Vojaki sotrudnik milanskega lista »Corriere della Sera« je objavil te dni naslednji pregled vojnih dogodkov:

V zadnjem času so se na vseh bojiščih dogodili pomembni dogodki. Obnova operacij je bila splošna, vendar ni dvoma da se je zanimanje sveta osredotočilo zlasti na rusko bojišče. To seveda ne pomeni, da bi bila Sredozemlje ali azijski vzhod v vojnem pogledu prešla na drugo mesto tako glede neposrednih učinkov se je dramatični dvoboj med silami boljševizma in civilizirane Evrope moral naravno zdeti v ospredju.

Pred nekako desetimi dnevi so se na ruskem bojišču pojavila prva znamenja nekakega preokreta v položaju. Ne trdimo sicer da se je na sovjetski strani začela kazati že utrjenost, toda v razvoju vdornih napredovanj se je že opazilo nekakšno obnavljanje. Plaz se je drobil v več zaporednih valovih kakor da bi hotela sovjetska povalitvenost. In zares so se ti poskusi ponovili na več krajih bodisi s slepnimi ali izvidniškimi nameni, tako vzdolž Kubana, na področju Orla južno od Ilmenskega in južno od Ladžskega jezera, toda nemški glavni stan se ni dal preslepiti, niti ni umaknil svojih rezerv iz odsekov, ki so se smatrali življenjsko važni: za celokupno razvrstitev ob srednjem in spodnjem Doncu in v dolini obeh manjših rek Oskola in Miusa. Zlasti dolina te poslednje reke je izpolnila velevažno nalogo v ustavitveni bitki, ki bo te dni dosegla postavljenosti cilje. Bolj kakor zemljepisni in vremenski činitelji pa sta na uspeh te faze bitke vplivala odločnost, s katero je bil izvršen umik zavezniških armad, in spretna uporaba rezerv, ki so bile vržene v borbo, ko je sovražno napredovanje začelo kazati znamenja krize.

To krizo moramo verjetno pripisati dvema faktorjema, predvsem pretirani gorečnosti povalitvenih oklopnih kolon, ki so se spustile preveč naprej proti obrambnemu nemškemu sistemu, s čimer so se izpostavile obkolitvam, pčten, pa zares čudovitemu delovanju nemškega letalstva, ki je vsaj delu sovjetskih napadalnih enic strlo živce in uničilo konvoje goriva v zaledju.

Kakor pa se vselej primeri, kadar se sovrtažnik zaustavi, ga je bilo mogoče tudi pogneti nazaj in pridobiti na ternu s protisunkom. Tako so Nemci zopet zasedli važna

cestna križišča, kakor na primer Barvenkovo in dosegli na področju pri Izjumu na široki fronti srednji tek Donca. Tako se kažejo že obrisi neuspeha sovjetskega načrta, po katerem naj bi obkolili zavezniške sile na donskem industrijskem področju, neuspeha ki je veljal rdečo vojsko ogromne izgube, med njimi celo oklopno armado generala Popova. Skratka, na vsem južnem delu bojišča lahko smatramo sedanji položaj za močno zboljšan. Bolj negotov pa je še vedno položaj na področju pri Orlu in v severnih odsekih kjer je nemško poveljstvo za vsak primer popravilo razvrstitev s tem, da je izpraznilo dve važni mostišči. Demjansk in Ržev ob zgornjem teku Volge. Tako je skoraj povsem izginil klin, ki je bil zabit severozapadno od Moskve.

V veliki bitki za Don in kasneje za Donec je sodeloval tudi italijanski kontingent, ki je sedaj, ko se vrača v domovino, da se odpočije in na novo vzpostavi, prejel pozdrav in pohvalo Duceja v imenu vsega naroda. Ta zbor je napisal čudovite strani drznosti in vztrajnosti, ko se je boril v izredno težavnih okoliščinah.

Na afriškem bojišču smo v zadnjih desetih dneh zabeležili pomembne uspehe čet Osi; sicer gre le za krajevne uspehe ki pa so vendarle važni tudi na splošno saj so raztegnili in utrdili našo zasedbo. Ta je bila v naglici prvih dni omejena le na obalni pas med Bizerto in Sfaxom, a ni segala v globino. Sovražnik je to izkoristil in je napravil močne sunke s svojimi prednimi stražami v smeri med Tunisom in Bizerto, bil pa je zaustavljen pri Teburbi. Eisenhower je tedaj del ameriških in angleških kontingentov pod poveljstvom generala Andersona vrget proti Keruanu in Susi medtem ko jim je sam s preostalih razpoložljivih silami kril desni bok od juga, toda čete Osi so izvršile svoj manever od juga in zasedle Gafso, kar je priložilo sovražniku, da se je naglo umaknil proti meji. Ne smemo pozabiti, da je Tunis ogrožen tudi od vzhoda, kjer angleška 8. armada prodira z ono počasnostjo, ki jo določa oddaljenost od izhodiščnih oporišč, pa tudi značaja terena. Medtem ko stoji ob alžirski meji visoko hribovito področje, ki je rodovito in obiljudo, vladajo na libijsko-tuniski meji puščava, vročina, močvirja, malarija, povrh pa so še prometne zveze neznatne in selišče skoraj ni. Boji imajo zato tu povsem drug značaj, lahko pa rečemo, da se prav za prav še niso začeli.

Po demobilizaciji v Franciji

Dopisnik »Frankfurter Zeitung« iz Francije »sgr« je poslal svojemu listu iz Bordeauxa pismo, v katerem riše razmere v francoski deželi meseca februarja. Najprej opisuje Marseille, katerega »Vieux Port« pada pod kramp in povelje nemške zasedbene oblasti, potem pa nadaljuje:

Dalekosežno racioniranje, ki je v Franciji izvedeno glede na proizvodnjo in porabo, ima razumljivo svoje težave. Podoba je, da je to racioniranje več ali manj nekakšen regiment ter določa le splošna navodila za razne utesitve. Skoraj vse, kar hoče kupiti, dobiš samo na »tiquets«, bodisi da kupuješ v Marseilles, Toulouse ali Bordeauxu. Kupuj tkanine ali obuvale, ki je, mimogrede povedano, opremljeno s lesenimi podplati — za vse moraš odšteti svoje »točke«. Nekatere vrste blaga se izdajajo na točke zelo natančno, druge zopet bolj površno. Pri vsem tem pa začudi človeka, da so izločbe v francoskih mestih še polne najrazličnejših predmetov. Meni da izhaja to iz navade, da se izločbe šele pri izmenjavi dekoracij razprodajajo za interesant. Človek pa se ne more iznebiti vtisa, da je v Franciji še vsega dovolj na zalogi.

Pripravljenost za prodajo in trgovanje je povsod pričujoča. Nikjer pa nisem mogel — pravi dopisnik — ugotoviti, da bi Francozi kupčiji bili. Celo domačini mi niso vedeli o tem povedati nič zanimivega. Kar človek v tej deželi potrebuje, dobi, dokler je na razpolago. Kadar predmet pade, se pač ne dobi več in ljudje se s tem zadovoljijo. Treba se je prilagoditi razmeram, pravijo vsi.

Ameriški vtisi iz Rusije

Medtem ko večina angleških listov molči o raznežah v Sovjetski uniji, (izvzeta so samo poročila o vojaškem položaju), je priobčil londonski časopis »Daily Mail« niz člankov ameriškega poročevalca Walterja Gräbnerja, ki se je nedavno vrnil iz Sovjetske zveze. Gräbner odkrito priznava, da večina prebivalstva ruskih mest ne izhaja iz živili, ki so jim dodeljena, temveč trpi lakoto. Kdor dobi kos kruha, se ne more ustavljati skušnjavi in počakati, da bi ga prinesel domov. Začne ga jesti kar na cesti ali v vladi. Celo vladni uradniki se ne morejo obvladati pri pogledu na živila. Pri sprejemih izrabijo priliko, da niso jejo takšne množine živil, kakor da niso jele cele dni imeli grizljaja v ustih. »Ne bi me presenetilo«, piše Gräbner, »če bi v tej zimi na tisoče ljudi v Sovjetski uniji umrlo zaradi lakote ali zaradi bolezni, ki jih povzroča nezadostna prehrana. Nekega mrzlega jutra, preden sem zapustil Moskvo, sem videl stati pred ljudsko kuhinjo nad sto žensk. Od mraza so se tresle ko so čakale na zelenjadno juho. Te ženske so bile blede in suhe, njih koža je bila rumena, nekatere pa so imele kljub vsemu pobarvane ustnice.«

Zdravniki in medicamenti so na razpolago izključno vojski in delavcem v obronkevalni industriji. K rednim živilom, ki niso racionalna, spada n. pr. med, ki se prodaja na trgu za ogromno ceno. Čeprav je za skrivno trgovanje določena smrtna kazen, se ljudje na to ne ozirajo ter skušajo priti do vsake stvari, ki jo je mogoče dobiti. Za funt kruha odmirajo par dolarjev, za steklenico žganja pa pol vreče krompirja.

Gräbner se dotika tudi vprašanja sovjetskega uradništva. Teh uradnikov je v

Povedati je treba še neko zanimivost o francoski vojski. Videl sem precej francoskih vojakov. Boljše rečeno, so bili to možje v uniformah bivše francoske armade. Ta vojska je zdaj razpuščena in vojake so poslali domov. Nihče se ni temu upiral. Mnoge sem videl, ko so se nosili svoje uniforme, nekateri so imeli na sebi deloma uniforme, deloma pa civilno obleko. Tudi prejšnje častnike sem srečal, seveda brez orožja. Francoski vojaki so pozdravljali nemške častnike ter so jim izkazovali predpisane časti.

Drugače pa je s tujimi četami. Ti vojaki bivše francoske vojske so po demobilizaciji niso mogli vrniti na svoje domove. Ostali so v vojašnicah, kjer jih oskrbujejo civilne oblasti ter jih zaposlujejo pri raznovrstnih delih. Zanimivo je videti takšne vojake v uniformi, z rdečim fesom na rjavih glavah. Videl sem mnogo takih mož, ki so pred seboj potiskali vozčke ali pa so pospravljali razvaline. Anamiti so s posebnim zanimanjem pomagali obnavljati zgodovinske spomenike, katerih so južno-francoska mesta prepolna. Senegalci so kopali jarke za protiletalsko zaščito, Madagasi pa so z velikim veseljem prali sode v St. Julien, kjer je doma izborna rdeča vino. Stare francoske vojske torej ni več. Njeni pripadniki v moštvo so se vrnili v civilne poklice, dočim je za častnike teže, kajti ti šele morajo iskati priložnost za delo in si ustvariti novo existenco. Pripadniki nemške vojske vse to vidijo, čutijo in razumejo ter nastopajo zaradi tega s primerno rezervno.

Sovjetski uniji več milijonov in tvorijo poseben družabni razred, ki se loči od ljudskih množic prav tako kakor angleški lordi od londonskega delavca. Sovjetski uradniki uživajo podobne pravice kakor višji uradniki v drugih deželah. Uradnik višje kategorije v Moskvi živi približno kakor Američan, ki ima 10.000 dolarjev letnih dohodkov. Razpolaga s stanovanjem dveh ali treh sob v velikem modernem mpskovskem hotelu blizu Kremlja. Najemina za takšno stanovanje je smešno nizka. Uradnik ima podnevi in ponoči na razpolago tudi avtomobil in vozača. Hrani se lahko v restavraciji, kjer se kuha samo za uradnike, in tam dobi takšno hrano, kakršne ni mogoče dobiti nikjer drugje.

V dvajsetih letih, sklepa poročevalec, je moralo pretrpeti prebivalstvo Sovjetske unije velike trdote. Dežela se je industrializirala in pripravljala na vojno. V zadnjih 20 mesecih vojne na se je trpljenje ljudi še bolj povečalo. Praktično danes v Sovjetski uniji ni človeka, ki ne bi bil prizadet od sedanje vojne.

Obletnica kitajske narodne vlade

Tokio, 5. marca. S Dne 30. t. m. bodo na Kitajskem proslavili obletnico ustanovitve kitajske narodne vlade. Pri slavnosti kitajskega mladinskega zbora v Nankingu bo zastopalo Japonsko 20 članov japonske mladinske organizacije. Slavnosti se bo udeležilo 5 milijonov članov raznih mladinskih organizacij.

SK Mars. Opozorjamo vse igrače na današnji sestanek ob 9.30 v gostilni Predovšč, Mesarska cesta 4. Opremo s seboj! — Odbor.

Ducejeve nagrade

za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Brle Ivanu in Ani, Razori št. 5, občina Dobrova pri Ljubljani, zakoncem Colnar Pavlu in Pavli, Breg 24, občina Kočevje, zakoncem Kranjc Francu in Mariji, Gabrijele 46, občina Tržišče, o priliki rojstva dvojčkov nagrade po 600 lir.

„Prima linea“

Nova številka telnika »Prima linea«, glasila Ljubljanske zveze borbenih fašistev se v uvodniku bavi z zelo aktualnim dogodkom Ribbentropovega obiska v Rimu. Velik članek na prvi strani je posvečen balkanskemu vprašanju, ki je takisto v ospredju splošne pozornosti. Nadaje vsebuje številka lep spominski članek o priliki obletnice smrti »Zelenega vojvode« Amadeja d'Aosta. Naslednji članek razpravlja o šolski listini in o pomenu GUF-a za vseučiliško mladino. Kultura je zastopana v številki z dvema člankoma o pesniku D'Annunziju, o bolgarskem slikarstvu, s poročilom o koncertu Glasbene Matice in milanski umetniških razstavah. Življenjska sodbna vprašanja obravnava članka o delu in medži ter o kapitalizmu, socializmu in korporativizmu.

Tečaji za pouk italijanščine

Zavod za italijansko kulturo sporoča: Vpisovanje v tromesečne tečaje za pouk italijanščine bo po naslednjem redu: I. osnovni tečaj ponedeljek, sreda in petek od 16. do 17.; II. srednji tečaj ponedeljek, sreda, petek od 15. do 16.; III. srednji ponedeljek, sreda in petek od 17. do 18.; IV. tečaj ponedeljek, sreda in petek od 18. do 19., razen tega vpis v tečaj samo za konverzajo od torkih in petkih od 18. do 19.

Vpisnina za ves tečaj znaša 35 lir. Začetek tečajev bo 15. marca.

Za nadaljnja pojasnila se je treba obrniti na Zavod za italijansko kulturo, Napoleonov trg 6-I (uradne ure od 8. do 12. in od 15. do 18.).

Mladinske sportne igre za leto XXI

Tiskovni urad Zveze fašistev sporoča: V soboto 27. februarja so se začele tekme za prvenstvo v odbojki med reprezentancami šol našega mesta. Tekme se je udeležilo 18 moških in 14 ženskih skupin. Tekmovalci so predvajali zelo živo in razgibano tekmo ter so nekatera moštva že pokazala lep napredek in odlično tehnično izvedenost.

Fašistična Befana za otroke železničarjev v Novem mestu

Tiskovni urad Zveze fašistev javlja: Dne 3. t. m. dopoldne je bila v kinematografu »Krk« v Novem mestu razdeljen darov železniškega Dopolavara v Ljubljani za fašistično Befano. Obdarovanih je bilo kakih 100 otrok. Prireditvi so prisostvovali civilni komisar, generalni konzul Mannu Ricci, polkovnik Mezzi kot zastopnik poveljnika divizije, politični tajnik fašista, mestni župan, prosti ter razni predstavniki krajevnih, civilnih in vojaških oblasti, kakor tudi inž. Pattavina kot predstavnik železniškega Dopolavara.

Prireditve je bila v ozračju velikega navdušenja, ki so ga pokazali mladi obdarovanci, ter se je končala s pozdravom Kralju, Cesarju, Duceju in Oboroženim silam.

Cavour in Bismarck

V avli kelmorajnske univerze je govoril te dni poslanik n. r. von Hassel o Cavourju in Bismarcku. Predavanje je priredilo nemško-italijansko društvo v Kelmorajnu ter so mu poleg odličnih nemških in italijanskih osebnosti prisostvovali predstavniki domačih oblasti, pa tudi izredno veliko število občinstva.

Poslanik von Hassel je najprej omenil svoje predavanje, ki ga je imel l. 1937 v Kelmorajnu o evropskem poslanstvu Italije in Nemčije, ter je nato izvajal sledeče misli: Oba državnika, Cavour in Bismarck, nista naša, ko sta nastopila svoji odgovorni mesti, nobene močne opore v svojih deželah. Izza konca rimskega cesarstva ni bilo več Italije in italijanskega naroda. Bismarck je imel lažje stališče nego Cavour. Prusija je bila že velesila, ko je nastopil in v vseh nemških deželah so vladali Nemci. Poleg tega je bila v vseh nemških deželah živa misel o nemški državi.

Tako Cavour kakor Bismarck sta zasledovala en sam cilj, namreč ojačanje nacije. Oba sta služila z veliko resnostjo svoji velik nalogi. Cavour se je pri tem posluževal vse svoje »umetnosti možnega«, da bi čimprej dosegel smoter. Tudi Bismarck ni izvajal brutalne politike, kakor mu očitajo nasprotniki, temveč je vedno mislil in delal kot diplomat. Oba državnika, Cavour in Bismarck, sta se odlikovala po aristokratskem in agrarnem poreklu, oba je tudi dila smisel za realnost. Cavour je poleg vsega tega še našel dovolj časa, da je dosegel standardno delo o italijanskih železnikah. Cavourjev najljubši predmet je bila matematika, medtem ko je Bismarck imel več smisla za poezijo, kar se posebno očituje v pismih, ki jih je pisal svoji ženi. Cavour in Bismarck sta bila v največji meri navrstveno pogumna moža ter sta imela velik vpliv na odgovornost.

Bismarck je imel srečo, da je dočrpal mnogo tega, kar je želel in hotel. Cavourjevo življenje pa spremlja tragika, da ni nikoli prišel v Rim, ter ni videl italijanske prestolnice niti po priključitvi Benečije. Cavour je tudi mislil že na sodelovanje med Piemontom in Prusijo in tudi Bismarcku ni bila ta ideja tuja. Sredozemsko ideja je bila pri Cavourju zelo močna in čim bolj sredozemsko Italija danes misli, tem trdnije bodo v bodočnosti vezi med Italijo in Nemčijo.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na pošto po mestne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu delil močna krmila za prašiče.

Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Prevodu, oddelek za krmila, Gosposka 12, dvorišče levo. In sicer: 8. t. m. rejci z začelnico A do M, 9. t. m. rejci z začelnico N do Z.

Gospodarstvo

Premog kot kemična surovina

Pred 100 leti se je pričel premogovni vek, ko so pričeli kopati premog v rovi, kar je omogočilo pridobivanje potrebne količine premoga za rastoče potrebe parnih strojev in industrije sploh. Brez premoga ne bi bilo mogoč ogromen gospodarski razvoj 19. stol. Skoro 50 let je bil premog edina podlaga energijskega gospodarstva, dokler se nista pojavila bencinski in pozneje Dieslov motor in je mineralno olje pričelo spodbujati premog kot izvor energije. Že je kazalo, da bo moral premog prepustiti vodilno vlogo mineralnemu olju, zlasti, ker niso uspehi dolgoletni poizkusi za ureditve motorja na pogon s premogovim prahom.

V zadnjem desetletju pa se opaža zopet rastoči pomen premoga, ne samo kot vira za energijo, temveč tudi kot osnovne surovine za kemično industrijo. Premogovina kemija se je pričela razvijati najprej z izkoriščanjem postranskih proizvodov koksa. Ni še dolgo tega, ko so odpadne pline pri pridobivanju plavžarskega koksa enostavno zažgali brez vsake koristi. Prvotni postranski proizvodi koksa — katan, amonjak in bencol so danes osnova

za široko razpredeno kemično industrijo. Iz odpadnega plina koksa pridobivajo danes poleg raznih vrst kurlnega in pogonskega olja najrazličnejše proizvode. Bencol, naftalin, antracen, karbolova kislina in krezol tvorijo podlago za široko razvito proizvodnjo anilinskih barv, zdravil, umetnih smol in plastičnih mas. Amonjak se v velikih količinah uporablja za izdelovanje umetnih gnojil. Sam bencol se troši skupaj z bencinom kot pogonsko sredstvo. Ogromen napredek pa je zabeležila premogovina kemija z odkritjem postopka za pridobivanje bencina in premoga. Ni še preteklo 20 let, odkar sta Fischer in Troscch prvič odkrila, da se iz zmesi ogljikovega oksida in vodika lahko pridobi mineralnemu olju podobno olje, in sicer s pomočjo katalizatorjev in pod pritiskom. Premog pa je tudi izhodišče za pridobivanje raznih drugih sintetičnih snovi, v najnovšem času tudi za pridobivanje masne kisline, neogrtljivih decela sintetičnih tekstilnih vlaken in končno tako zvanega butadiena, iz katerega se izdeluje umetni kavčuk.

Gospodarske vesti

— **Plačilo uslužbenške davka v gotovini** namesto davčnih znamkah. Dokler ne pridejo davčne znamke nove emisije, naj vsi delodajalci, ki bi morali od svojih uslužbencev odtegniti uslužbenški davek plačevati z davčnimi znamkami, odvedejo ta larek v gotovini in sicer četrtletno s predložitvijo seznamov, iz katerih morajo biti razvidna vsa imena uslužbencev, vsina mesečne ali plače in odpadajoči uslužbenški davek, posebni prispevek za obrambni sklad, za bednostni sklad in event. druge davčne. Po navedenem seznamu odtegnjeni davek morajo delodajalci odvesti najkasneje deset dni po preteku vsakega četrtletja, to je od 1. do 10. aprila, julija, oktobra in januarja vsakega leta. Kdor ne bi pravčasno in pravilno odvajal uslužbenškega davka, bo poleg plačila zamudnih obresti kaznovan še z denarno globo do 190 lir zaradi neizpolnitve seznama in z dvakratnim iznosom neplačanega davka. V primeru davčne zatajbe pa se bo pri obdolžencu uvedlo davčno kazensko postopanje. Sezname je treba vlagati pri davčni upravi za mesto v Ljubljani v sobi št. 14/II, kjer dolo delodajalci vsa potrebna pojasnila.

— **Zvišanje glavnice v težki železarski industriji.** Nedavno smo poročali, da je velika železarska in elektrarna družba »Ternic« sklenila zvišanje delniške glavnice od 1200 na 1500 lir. Sedaj pa poročajo, da bo tudi znana železarska družba »Ilva« zvišala glavnico od 1000 na 1250 lir.

— **Neresnične vesti o zatvoritvi nepotrebnih trgovin v Zagrebu.** Zagrebški listi objavljajo okrožnico Trgovinske zbornice, ki pravi, da so neresnične in zlonamerne vesti, ki se širijo, češ da bodo oblasteno zaprli manj važne trgovine kakor trgovine s parfumerijskim blagom, s slaščicami in slične trgovine. Zbornica ugotavlja, da za zatvoritev teh trgovin ni nobene potrebe in je tudi brez smisla zalaganje potrošnikov z blagom iz teh trgovin.

— **Hrvatska in bivši jugoslovanski patenti.** Kakor poročajo iz Zagreba so patenti, ki so bili svojčas prijavljeni pri beograjskem uradu za zaščito svojine sicer obdržali svojo veljavnost, vendar so po razpadu Jugoslavije izven območja Srbije izgubili pravno zaščito. Novoustanovljeni hrvaški patentni urad lahko nudi pravno zaščito onim patentom, ki bodo pri tem uradu prijavljeni. Do tega trenutka mirujejo pravice lastnikov patentov. Ker je bivši beograjski patentni urad izven meja Hrvatske ne more Hrvatska sprejeti v celoti vseh priznanih patentov. Pa tudi iz politično gospodarskih razlogov ne more vseh patentnih pravic bivše jugoslovanske države vzeti pod svojo zaščito.

— **Pridelovanje sočiva v vinogradih med vinskih trtami.** Bolgarsko kmetijstvo je izdalo vinogradnikom poziv, ki bi bil v sedanjem vojnem času primeren tudi drugod. Ministrstvo je namreč pozvalo vinogradnike, naj površino vinogradov bolje izkoristijo na ta način, da pridelujejo med vinskih trtami razno sočivo in zelenjavo, med drugim krompir, čebulo, sončnice in tudi koruzo. V raznih krajih Bolgarije so že lani napravili slične polkuse, ki so se prav dobro obnesli, zlasti zaradi tega, ker pridobivanje sočiva med vinskih trtami bistveno ne vpliva na pridelek grozdja.

— **Tipiziranje železarskih izdelkov v Nemčiji.** V okviru ukrepov za zmanjšanje števila raznih tipov v industrijski proizvodnji je nemška državna organizacija za železo v sodelovanju z odborom za norme določila, kakšne vrste izdelkov valjanega jekla bodo valjarne v bodoče izdelovale. Zlasti se omejitve nanašajo na razne velikosti in razne profile železnih nosilcev. V bodoče bodo izdelovali le najbolj pogosto uporabljene profile in velikosti. Vojni program železnih nosilcev in ostalih profilov za splošno uporabo je znatno reducirani. Od 333 dosežanih profilov valjanega jekla za splošno uporabo so črtali 98 profilov, tako da znaša tu redukcija 30%. Od 152 profilov, potrebnih v ladjedelstvu, je bilo črtanih celo 98. Zmanjšano je tudi število profilov za posebne namene, kakor za gradnjo avtomobilov, mostov, jeklenih konstrukcij za okna in vrata itd. Doslej so n. pr. izdelovali približno 1000 profilov za okenske okvire, sedaj pa je njih število zmanjšano na 83. To zmanjšanje števila profilov bo omogočilo racionalnejše izkoriščanje obstoječih produkcijskih naprav.

— **Zmagoslavna pot aluminija.** Aluminij je leta 1827. odkril nemški kemik Wöhler in šele leta 1855. je bil odkrit postopek za pridobivanje aluminija na podlagi elektrolyze. Praktično se pridobiva aluminij šele dobrih 50 let. Vsa svetovna proizvodnja aluminija je znašala pred 50 leti komaj 40 ton; leta 1938. pa je že narasla na 500.000 ton. V sedanjih vojni pa se je proizvodnja aluminija sprito rastoče porabe v letalstvu, pa tudi drugje v še večjem obsegu razvila kakor pred vojno. Vzoredno z izpolnitvijo tehniškega postopka za pridobivanje aluminija se je aluminij izredno pocenil. Leta 1856. analo po odkritju postopka za pridobivanje aluminija po elektrolytični poti je znašala cena 2400 mark za kilogram. Do leta 1890. je cena padla na 25 mark, v zadnjem letu pred prvo svetovno vojno pa

se je gibala cena na višini 1.70 marke za kilogram, medtem ko je do izbruha sedanje vojne cena nadalje popustila na 1.33 marke. Vzoredno s pocenitvijo aluminija se je širila njegova uporaba najprej za izdelovanje lahkih kovinskih zlitin. Danes aluminij že izpodirva medenino pri izdelovanju raznih uporabljenih predmetov. Največja pa je zaradi svoje majhne teže še vedno potrošnja aluminija v letalstvu, kjer se uporablja v obliki raznih zlitin, skupaj z magnezijem in manganom.

— **Pomanjkanje tonaže v Zedinjenih državah.** Kako občutno je že pomanjkanje ladijske tonaže v Zedinjenih državah nam priča največja izjava Edvarda R. Stettinusa, šefa za ameriške dobave zavezniškom. Stettinius je izjavil, da bodo v Zedinjenih državah odslej pošiljali preko morja živila v posušenem stanju oziroma v prahu, ker se da tako razpoložljiva ladijska tonaža mnogo bolje izkoristiti. Skupaj z raznimi žili se sedaj preko Atlantika prevaža tudi mnogo vode, ki jo vsebujejo živila, kar odpade, če se živila posušena. Stettinius je dejal, da se lahko dobro kosilo za enega moža obsegaše lep komad mesa, 6 jajc, porcija sočiva, juha in kavo v posušenem stanju spravi v majhen paket, ki ga lahko vojak vtakne v žep uniforme. Kozarec mleka se lahko preko Atlantika pošlje v obliki majhnega bombona. Postopek za odvoz vode pri živilih je tako izpolnjen, da živila zaradi odvzema vode ne trpe na kakovosti. Uspejo je baje izdelati tudi prašek, ki mu je treba samo dodati vode in se spremenijo v surovo maslo. Na vodnih mestih v Zedinjenih državah upajo, da bo na ta način mogoče zboljšati izkoriščanje razpoložljivega ladijskega prostora in pramagati rastoče težko zaradi pomanjkanja ladijske tonaže.

— **Dogrjena velika madžarska tvornica za umetna tekstilna vlakna.** V kratkem bo pričela obratovati v Dorogi ob Dunavu prva velika madžarska tvornica umetne svile in celulozne volne. Podjetje, pri katerem je udeležena premogovna družba Salgo Tarjan, je zanišljeno v velikem obsegu, saj bo potrošilo na leto 6000 ton celuloze. Za investicije in obratno glavnico je bilo potrebnih 20 milijonov pengov.

Brezuspešen angleški teror nad Irsko

Lizbona, 5. marca. S Po vestih iz Irse se država bori z ogromnimi težavami in doprinaša hude žrtve za obdržanje svoje neavtralnosti sprti stalno naraščajočega pritiska Anglososov. Stanje prehrane na na Irskem zelo resno. Vladi se morajo na odprti progi ustavljati, ker jim zmanjka premoga, katerega so irske železnice nekoč dobivale iz Anglije. Navzlic temu ostaja Irski neavtralnost ter tudi svetu zgled čudovitega odpora in zvestobe lastnemu prepičanju. Zastavljalo bi, če bi dala Anglososom na razpolago svoja pomorska oporišča, da bi dobila premog, ki ga potrebuje. Toda kljub žrtvam in trpljenju Irski vztraja kajti puritanska hinavščina Angležev in angleški teror ki je trjal stoletja, sta zapustila nezbrisane sledove. Zaradirovanje Irski je zgled in svarilo ostalim narodom.

Počastitev novega nemškega veleposlanika v Tokiu

Tokio, 5. marca. S Voditelji gospodarske konference Velike vzhodne Azije in ostale gospodarske organizacije so priredile časten sprejem novemu nemškemu poslaniku. Med mnogimi navzočnimi odličniki je bil tudi veleposlanik Italije.

Kritičen položaj v Prednji Aziji

Ankara, 5. marca. S Novi vladi v Iranu se je že po enem mesecu zoperstavila močna opozicija in vladi grozi nova kriza. Ta kritični položaj je nastal zaradi tega, ker nova vlada ni sposobna, da bi zavezala inflacijo in odpravila krizo v prehrani. Živila izginjajo tudi že s črne borze. Skromno razdeljevanje kruha, ki se je pričelo pred nekaj tedni, so angleške oblasti spet ukinile. Nezadovoljstvo je zaradi tega splošno. Opozicijska skupina, ki jo vodi Saeta, močno napada vlado, ki ne bo dolgo živila, kakor se predvideva.

Ankara, 5. marca. S Iz Sirije poročajo o novih aretacijah zlasti med dijaki. Nadzorstvo ob mejah je bilo znatno povečano.

Kako živi in dela Duce

Tudi to zimo je bil Termimillo pod snegom. Tudi letošnje pomlad cveto mandlji vzdolj v Apple Antice, toda Duceja ni videti. V srednjih letih se je pomešal med Rimljane, ki se hodijo smučati na Termimillo pri Rimu, tudi Duce. Pri srcu so mu bili popoldnevi, ko je ležal sneg na zemlji ter je sonce sijalo s sinjega neba, da so se smučarji veselili kratkih voženj po dolinčah okrog Rietia. Ko pa je napočila pomlad, je Mussolini zajahal konja ter jездil po antični cesti v prebujajočo se Campagno, da bi prinesel od tam v palačo na trgu Venezia nekoliko pomladnega nadhoda. Odkar traja vojna, ni Duceja več tó od okoli. Odkar se je začela vojna, se je Duce odpovedal veseljem in kratkim razvedrilom, ki so od časa do časa prekinjala njegove delovne dni. Najprej je opustil avtomobilsko vožnje ter izlete s konjem v rimsko okolico, kratke sprehode v vrtove vile Farnese, botrične partije v Forumu, naposled pa še obisk Riccione, kjer je v mirni dobi ob Adriji preživljal poletne dneve v krogu svoje družine in prijateljev. Odkar traja vojna, odkar je padel Bruno Mussolini, je postal delo za Italijo in Evropo edini smisel in vsebina Ducejevega življenja.

Skopa prehrana

Dan Ducejevega življenja v vojni je še manj zaseben kakor dan življenja v miru. Ta dan se prične ob 7. uri zjutraj, konča pa opolnoči. Sedem ur zimskega spanja zadostuje po sodbi Duceja za odpočitek in obnovu sil, poleti zadostuje celo šest ur, kajti Duce vstaja rad zgodaj. Najprej se poda na kratek sprehod v parku vile Torlonia, nato zajtrkuje, običajno škodolico mleka in kosček suhega kruha. V teku 20 let se ni v tem prav nič izpremenilo. Z enako špartansko strogostjo je odmerjeno tudi kosilo. Duce použije navadno krožnik »minestre«, tradicionalne italijanske zelenjadne juhe, potem si privoščijo še kosček ribe in malo sadja, za večerjo pa ima zopet škodolico mleka s kruhom. Od časa do časa se jedi menja, zmernost pa ostane. Vina, kave, likerjev in slaščic ne pozna Ducejeva miza, zlasti takrat ne, kadar nima gostov. Mleko in rudninske vode so njegova edina pijača. Svede sadije zelo ceni, alkohola pa ne pije, nikoli in tudi nikotinu ni prijatelj.

V Beneški palači

Takoj po zajtrku se odpelje Duce v Beneško palačo ter se poda v svojo delovno sobo v »Salo del mappamondo«. Prvo poročilo, ki ga tam sprejme, se nanaša na notranjepolitično življenje v Italiji. Sledijo poročila prefektov. Vsako jutro otipa Duce »žilo narodov«. Potem ko je proučil notranji položaj, sledi poročilo o zunanji politiki, o kateri je prej poročal Duceju grof Ciano, sedaj pa opravlja to delo državni podtajnik Bastianini. Sledi raport Strankinega Tajnika ali njegovega namestnika o dnevnih nalogah. Po tem pregledu položaja v Italiji pridejo na vrsto poročila šefov glavnega stana Italijanske vojske ali poročila zveznih častnikov v italijanskem glavnem stanu. Po važnosti in nujnosti sprejema Duce poročevalca za poročevalcem. Druga faza dnevnega dela je posvečena razgovorom o osebnosti iz gospodarskega in političnega življenja naroda in Stranke, s častniki in poveljniki, ki zavzemajo posebne položaje, z diplomati in inozemskimi gosti Italije.

Popoldan in zvečer

Ob 13. uri prekine Duce svoje delo ter sede k obedu, ki mu ga prinese v delovno sobo. Za kosilo si utrta samo 15 minut sobo. Potem odide na kratek sprehod v vrtove Beneške palače, od tam pa se zopet vrne na delo, ki traja zdaj do 20. ure. Kakor pač zahtevajo politični položaj in posli, ki jih Duce opravlja kot vodja fašizma, kot šef vlade in kot vrhovni poveljnik oboroženih sil se delo zavleče do poznih nočnih ur. S povratkom v vilo Torlonio se zaključijo delovni dan Duceja samo dozdnevno, kajti večerne ure posveča Duce čitanju listov in študiranju tiska. Poleg italijanskega tiska si Duce dnevno ogleda tudi nemške liste in razume se, da se zanima tudi za pisanje sovražnega tiska. To večerno delo se zaključijo z urico pomenka, katerega posveti Duce svojim vnucom Romanu in Anamarji, sinčku in hčeri grofa Ciana. Oba morata pokazati Duceju vsak dan svoje šolske naloge ter poročati, kaj sta videla in slišala novega. Opolnoči vstane Duce od mize in leže k počitku, da si nabere novih svežih sil za naslednji novi dan.

Spominu nadzornika Antona Maierja

Na izrecno željo pokojnikovo naj se po njegovi smrti ne objavljajo nikakoli spominski članki, smo danes zadržali vse zadnje objave. Ker pa prihaja vedno nove želje iz vrst njegovih sošolnikov in hvalnega učiteljstva, da se mu vendar posveti vsaj nekaj spomina, prinašamo naslednji članek, ki najbolj obeležuje njegovo nekdanje delovanje v zvezi s šolskimi reformami, ki jih je tako uspešno zastopal.

Dne 20. januarja t. l. smo pokopali pri Sv. Križu moža, častiljivega starčka, ki je v svojih mladosti in moških letih spadal med vodilne osebnosti ljubljanskega šolstva. Stari in starejši ljubljanski učitelji so svojega nadzornika v velikem številu spremili na zadnji poti. Z njim je legel v grob dobrušen del zgodovine ljubljanskega šolstva. Dolgo dobo, skoraj dve desetletji, kakor dolgoletje ni bilo pred njim ne za njim, je z veliko vnemo in resnimi uspehi kot mestni šolski nadzornik vodil ljubljanske šole, javne in privatne.

Ker je bil sam ljubljčan, mu ni bilo treba trčati časa za spoznavo nje šol in učiteljstva; takoj se je vrgel v delo in ljubljansko šolstvo močno dvignil. Bil je prav takrat čas novih stremilj in gibanj v šolskem življenju. Zgledne formalne stopnje so se prav takrat pričele poseljavljati, šola se je pričela oklepati praktičnega pouka in je vedno bolj poskušala podajati praktičnega znanja.

Tega stremiljenja se je nadzornik Maier z navdušenjem oprijel in ga tudi znal gojiti na vseh šolah, ko je v prvi vrsti zanj pridobil učiteljstvo. Tu pa tam se je pojavila učna moč, ki je zajela pouk v novejšem slogu. Vesel je bil takega napredka in je pričel zbirati vzorne učne nastope iz vseh predmetov in jih je potem objavil v priročnikih knjigah za nazorni nauk, domoznanstvo, prirodoznanstvo in zemljepisje. Tako so

okoli leta 1904 izšle »Učne slike iz nazornega nauka« za drugi razred, »Učne slike iz udomestništva« za tretji razred, »Učne slike

ke iz prirodoznanstva« za tretji, četrti in peti razred, »Učne slike iz zemljepisja« za četrti razred (izlet po Kranjskem) in za peti razred (avstrijske kronovine). Na ta način je obdelal učni načrt s podrobnimi učnimi načrti za te predmete. Knjige je založil mestni šolski svet.

Se pri pogrebu smo se pogovarjali o teh knjigah, za katere smo prispevali skoraj vsi takratni ljubljanski učitelji, zlasti pa samostanske šole, ki so oskrbele rokopise. V tem vodilnem delu je bil nadzornik Maier mojster. Takrat se je zavzel za prosto spje in je prenehal s starimi tipičnimi nalogami po vprašanjih. Za prosto spisevanje nalog so se po njegovem navdušenem

referatu zavzeli v prvi vrsti dečliške šole, ki jih je še prav posebno skušal razgibati. Razredi so kar tekmovali med seboj, kateri bo bolje spoznal pot do prostega spisa. Inšpekcijske konference na posameznih šolah in okrajne učiteljske konference so vsako leto pripravile novo učno in metodično pot za pouk v prihodnjem šolskem letu.

Zelo spretno je vpeljal zlasti mlajše učiteljstvo, ki ga je dobesedno vzgajal, v risanje po naravi in je na mah odstranil risanje po šablonah, ki je bilo dotlej v navadi. Znal je navdušiti vse šole, da so pričele prirejati ob koncu šolskega leta razstave šolskih izdelkov, kjer je prav risanje po naravi pokazalo prav lepe uspehe. Tudi izdelki iz ženskih ročnih del so ob teh prilikah želi posebno priznanje.

Pod njegovim nadzorovanjem je tudi

petje doseglo zelo lep razmah. V drugi polovici Maierjevega nadzornikovanja se je v ljubljani ustanovila tudi šola za one otroke, ki v ljudski šoli ne morejo uspešno napredovati, tako imenovana pomožna šola, ki je že preminogim pomagala do najpotrebnejšega znanja, ki bi si ga v ljudski šoli v tako številno močnih razredih ne mogli pridobiti. Ob tem času je bila dozdana po njegovi zaslugi s prav mnogim sodelovanjem pok. nadzornika nova šola na Prulah, kjer je dobila novo ustanovljena pomožna šola svoj prvi dom.

Zelo uspešno se je zavzemal nadzornik Maier za otroške vrtnice in so nastali pod njegovim vodstvom skoraj vsi vrtni, ki še danes delujejo. V prvi svetovni vojni so se na njegovo pobudo ustanovila tudi dnevna zavetišča, ki so bila za otroke brez skrbne domače vzgoje res velikega pomena.

V kratkih besedah je s tem označeno njegovo delo. Ni pa označeno, koliko prostega časa je žrtvoval za vse to, da se je vsako započeto delo tudi res izvršilo. Za vse je imel vedno čas; njegov dom na Bregu je bil stalno oblegan od ljubljanskega učiteljstva. Bil je resen delavec finega nastopa, strog in dosleden. Poudariti je znal zlasti vzgojno stran pouka in je zahteval, da vsa učiteljstva brez izjeme, da je prihajalo četrto ure pred pričetkom pouka že v šolo. Koliko važnosti je bilo to za reden začetek pouka, vemo vsi, ki smo se ob njem naučili reda in resnega dela. Ni pretirano, kar sta se pogovarjali učitelji v pogrebnem sprevodu, da smo se njegovega resnega nastopa bali, pa ga obenem ljubili in tudi mnogo naučili. Ker je sam mnogo bral in študiral, je zlasti mlado učiteljstvo navdušilo za študij. Ni še bilo takrat univerzitetnega študija, toda lastna poglobitev je v Maierjevih časih dala nekaj odličnih učiteljev in učiteljic, ki so iznova izučili mlajši rod, ki še danes uspešno deluje.

Proti koncu prve svetovne vojne je bil predlagan za deželnega šolskega nadzornika, kar pa je odklonil in se umaknil v pokoj.

Naj bi te vrstice zbudile spomine na tiste čase, ko smo z nadzornikom Maierjem tako z veseljem delali, se trudili in tudi veselili šolskih uspehov! Naj bodo te vrstice delovnemu možu, odličnemu šolniku v hvalen spomin!

Iz Srbije

Svečano zborovanje nemške skupine v Beogradu je bilo v nedeljo dopoldne v dvorani Kolarčeve zadružbine. Vodja dr. Sepp Janko je obširne govoril o desetih letih dela te skupine. Pred njim sta govorila okrožni propagandni vodja Hans Jakob Hein in okrožni vodja Brückner. Zvečer je bila v Narodnem gledališču svečana premiera igre »Prince Evon« v Beogradu, ki jo je napisal Fritz Lois Krammer. Igra obuja spomine na vojne pohode prvega nemškega maršala.

Nemško-italijanski tovariški koncert je priredila beogradska radijska postaja preteklo soboto zvečer v beograjskem Narodnem gledališču. Zborani so bili številni predstavniki nemške in italijanske vojske kakor tudi civilnih oblasti. Oder je bil okrašen z zastavami in zrakli Italije in Nemčije. Na odru sta zavzela mesto godba nemške vojske in godba 11. italijanske armije. Pridružil se jima je pevski zbor nemške obvozne delovne službe, sto mož v rjavih suknjicah z lopatami v rokah. Pred odrom so zavzeli svoja mesta veliki orkestrski radijske postaje ter solisti Anita Metzgerova, Evgenija Vagljanjeva, Aleksander Kelacic in Krsta Ivić. Koncert se je pričel s predigro »Mojstrov-pevec«, zaključil pa se je z veliko koračnico »Bombe na Anglijo«. Listi poročajo o izrednem uspehu.

Fronte tunisino: postazione anticarro pronta per aprire il fuoco contro mezzi corazzati nemici — S tunisiga bojišča: protitankovski top, pripravljen za ogenj proti sovražnim oklopnim vozilom

V marcu sejemo in sadimo

Marec je čas setve in saditve. Natančen pouk s podrobnimi napotki daje strokovni Skupjevalni delovni kolektor za vrt in salovnjak. Povzemamo nekatera navodila, čeprav sodimo, da si je vsak, ki je resno vnet za obdelavo zemlje, že nabavil ta ceneni in zanesljivi priročnik.

Na zelenjadnem vrtu rahljamo praho z rahljajem, poravnamo z grabljami in napravljamo gredice. Na pripravljene gredice sejemo: peteršilj, korenje, črni koren, pastinak, por, čebulo, rdečo peso, špinačo in solato. Vsa semena sejemo v vrste. S tem zemljo bolje in enakomerneje izrabimo, rastline pozneje laže redčimo, plevemo in okopavamo. Sadimo grah in bob v težko zemljo bolj plitvo, da kali lažje prodró iz zemlje. Česen, čebulo in solato salimo plitvo in precej gosto, da lahko redčimo sadike za zeleno uporabo.

Za setev pa tudi za saditev v vrste si napravimo razčrtnik, s katerim načrtamo na 120 cm široke grede po 2, 3, 4, 5 ali 6 vrst. V šest vrst sejemo: solate, špinačo, koren in peteršilj; sadimo pa čebulo, česen in šalote. V pet vrst sejemo ali sa-

dimo: velike solate, endivijo, kolerabe, rdečo peso, zeleno, radič, por, letno in zimsko redkev. Nizki grah in nizki fižol sadimo po 4 vrste na grelo. V tri vrste sadimo rdeče zelje, rani ohrovt, rano zelje, rane karfirole in visoke grahe. Zimsko zelje, zimski ohrovt, pozne karfirole in natišči fižol sadimo po dve vrsti na gredo.

Konec meseca sejemo na posebne gredice razne dišavnice, ki jih pozneje prereditimo in presadimo. Trajne dišavnice delimo in presajamo. Grede, na katerih raste zimska solata, pognojimo s kompostom in jih okopljemo. Okopljemo tudi nasale jagod. Ob suši zalivamo, toda le s prestano in ogreto vodo in vedno dopoldne. Zatiramo plevel takoj, ko se pokaže. Nabavimo si natičje za grah in natičje za fižol. V tople grede sejemo solate, paradiznike, papriko, zeleno, zgodnje karfirole, ohrovt, zgodnje zelje in razne kolerabe. Če imamo prostora, sejemo nekatere cvetice. Ozelenelo toplo gredo dobro zračimo. Odrasle sadike pikiramo in utrjujemo. V sadovnjaku sadimo ob ugodnem vremenu češnje in slive, nato jablane in hruške. Puškodovane korenine prirežemo do zdravega lesa.

MODA IN DOM

Prve pomladne zamisli

Ne vemo še natančno, kakšna bo nova pomladna moda, kajti moda nam v zadnjem hipu rada pripravi še to ali ono presenečenje. Kljub temu pa lahko iz drobnih, rahlo naznačenih znamenj že

sedaj spoznamo obrise nove mode in njen slog. Med pomladne modne misli spadajo različne osvežitve naših starih pomladnih kostumov, razni barvasti telovniki, rute in cvetlice. Letos se je moda spomnila tudi na večno mlado, dasti prastaro idejo drobno nagubane »jabot-j«, kakor so ga pod vratnjem izrezom nosili že plemiči iz rokokojske dobe. Moderni »jabote« se sicer nekoliko razlikujejo od stariškega, ker je enostranski, kar mu daje neko posebno smelost. Jabot je drobno naguban in ga pod vratom prevezemo z ozkim črnim trakom iz moiréja.

Dvojno prešiti šivi

Dvojno prešiti šivi ne bomo videli letos samo na športnih oblekah, temveč tudi na lahkih popoldanskih oblekah. Ra-

hlo športno obeležje dvojno prešitega šiva daje obleki posebno mladosten nadh. Obleka, ki jo vidite na naši sčici, ima prešite šive na životu in na krilu, kot najbolj ljubko podrobnost na tej obleki pa je moč smatrati nenavadni mali ovratnik s pentljo iz istega blaga.

Poravnaj čim prej zažalo naročnino!

Kako ravnamo z jedkimi sredstvi za čiščenje

Tupatam že tako nanesa, da moramo tudi v gospodinjstvu uporabiti jedko. Včasih tudi nevarno sredstvo za čiščenje ali razkuženje. Med ta sredstva prištevamo tudi klorovo apno, ki smo ga prej zelo pogosto uporabljali v bolnišnici sobi. Klorovo apno razvija v zvezi z zrakom razkužuje klorove pare, ki uničijo nevarne klice v bolnišniških izločkih. V ta namen damo z leseno žlico nekaj klorovega apna v belo prsteno posodo. S klorovim apnom razkužujemo tudi stranišča. Klor moramo hraniti v temni, ne preveč zaprti posodi, da lahko iz nje izstopajo plini, ki bi se morda lahko tvorili.

Priljubljeno sredstvo za čiščenje je salmijak, ki raztaplja mast. Salmijak uporabljamo pri pranju perila, za čiščenje glavnikov in ščetk in za čiščenje umazane kuhinjskega pohištva. Salmijak je posebno primeren za pranje volnenih reči, ki jih peremo v raztopini enega litra mlačne vode in dveh jedilnih žlic salmijaka, nato pa jih še splaknemo v čisti mlačni vodi. Volneno blago, ki se je na nekaterih mestih začelo svetiti, osvežimo, če dotična mesta podrgnemo s kosčkom istega blaga, ki smo ga namočile v gori omenjeno raztopino. Paziti moramo, da pri čiščenju s salmijakom ne skropimo naokoli, kajti salmijak razjeda oljnat barve in polituro.

»Rožno mleko« — nekaj za ženske

Majhna, temna delavnica, da jo mora tudi podnevi razsvetljevati luč. Opremljena le s najpotrebnejšim. Za preobloženo mizo človek — zdaj s svinčnikom v roki, zdaj ob analitični tehniki, zdaj ob preprosti destilacijski napravi — inženjer kemije.

Todni in meseci skritega, napornega dela — tako so se porajale skoraj vse stvari na svetu. Tako se je pred kakimi tremi tedni porodilo v preprostem laboratoriju na Starem trgu tudi »Rožno mleko«.

»Rožno mleko« je dete vojne. Porodilo ga je pomanjkanje. Pomanjkanje surovin.

Nekaj ljudi — inženjer kemije podjetni lastnik tovarne »Merkur« nekaj njegovih najozbiljij prijateljev in sodelavcev, delajo poizkuse. Kmalu bodo gospe, ki si lepotično obzre — in katera ženska ni med njimi! — zaman povpraševale po kremah, ki so si z njimi običajno čistile obraze. Drogerije bodo prazne.

Prazne? Nova krema je že izdeana. Recepti so že sestavljeni in dobro preizkušeni »Rožno mleko« vsebuje vitamin C, tisti vitamin ki tako ugodno vpliva na celularno rast, tako da se mrtve epidermne celice takoj nadomestijo z novimi, koža pa dobi mladostni izraz in žametno mehko. Limonina krema »Rožno mleko« ne izpreminja kožne reakcije saj ima enak žilinski značaj kakor naša koža.

V tovarni, kjer se zdi, da mislijo na vse vrzeli, ki so nastale z vojno in jih skušajo zamisliti — od zobne paste in muholovcev pa do toaletnega mila in »rožnega mieka« — že teče stroj ki meša belo emulzijo nove kreme. Ze se polnijo stotine majhnih steklenic z »Rožnim mlekom«, mnoge so že na poti v drogerije...

Čeprav je borba za surovine vsak dan hujša, so šli podjetni lastniki trdno pogumno na delo. V kratkem nameravajo predati strokovno predavanje za gospe o svojih novih dimačih proizvodih, ob tej priliki na bodo obiskovalke predavanja dobile brezplačen vzorec »Rožnega mieka«, ki ga je izdelala domaća tvrdka z domačimi močmi. Kraj in dan predavanja bo objavljen predhodno v dnevnem časopisu, na kar opozarjamo že danes. (→)

Naše rastline nekdanj in danes

Zemljepisno lice Evrope je bilo v pradedavnih povsem drugačno, kakor je danes. Sedanja naša celina so sestavljali večji in manjši otoki, ki so imeli toplovalžno oceansko podnebje. Kakor vse kapaže je pokrivalo takrat vse obsežne pokrajine od današnje Grendlandije pa tja do Indije enako rastlinstvo. Bohotne praprotnice, velikanske presličnice, palmam podobne cikadeje in drevesaste luskačci, kojih potomci so naši borni liščičaki, so se vrstili v nedostopnih močvirnih gozdovih drug za drugim ali se preraščali v neprodernem goščavju. Pozneje nastopajo po manj mokrih predelih že predniki naših iglavcev iz rodov bora in smreke, seveda v povsem drugih vrstah, kakor so današnje. To rastlinje se je na mnogih krajih pogreznilo, se neprodušno zasulo s blatom ter pooglenelo. Tedanje toplo sonce nam danes greje kot črni premog naša stanovanja, goni parne stroje in daje svetilni plan. Take premogovne sklade so našle visoko na severu razne polarne ekspedicije, med njimi znana Shackletonova ekspedicija 1934 pri rtu Constitution 80° 60' sev. širine. V zgodovini Zemlje pravimo tej časovni dobi premogovna tvorba ali karbon, ki prehaja z nastopom iglavcev v perm.

Starejša kakor karbonska tvorba je devonska, doba psilofitov, prvih kopinskih rastlin, in je sledila mlajši silurski ter starejši kambrijski, ki tvorita v pogledu svojega rastlinstva dobo alaj, torej zgolj povodnih rastlin. Vse te tvorbe spadajo v »stari vek« ali paleozoik, ki je vek po najstarejšem »pravem« ali arhaiku, iz katerega niso dobro znane nikake rastline. Staremu veku sledi »srednji vek« ali mezozoik, temu pa »novi vek« ali kenozoik. V tem ko ločimo paleozoik in pet tvor, jih ima mezozoik tri (trias, jura in kreda), kenozoik pa dve, namreč terciar in kvartar. (Po vrsti si lahko zapomnimo tvorbo po njihovih začetnih zlogih v daktilski vrstici: kam si dev karpe tri jukre, terkvar?)

Srednji vek je doba razvoja golosemenk, v kredni tvorbi pa že nastopajo kritose-

menke, ki se močno razvileje šele v novem veku V srednjem veku se začno uveljavljati letni časi: drevesa iz severnejših krajev kažejo letnice. Rastlinstvo postaja po pokrajinah različno. V Srednji Evropi traja tropsko podnebje še dalje, tja v prvo četrtino terciara, v tako imenovani eozen. Palme vseh vrst še rastejo v Srednji Evropi, tropične vrste hrastov, lavorike in drugo vedno zeleno rastlinje.

Za eozenom nastopi hladnejši oligozen. Od severa se širi hladnejše podnebje proti jugu. Z njim prihajajo v Srednjo Evropo razne vrste listnatega drevja, kakor predhodniki naše bukke, lipe, topole; za njimi zastopniki rodov jelše, leske, vrbe, breze in še druge rastline, ki so uvažale v hladnejšem podnebnju. V tej dobi se še vedno vrše velike izpremembe na zemeljski skorji: saj so v terciarni dobi nastala najvišja pogorja, kakor naše Alpe, Apenini, Karpati, pa tudi Kavkaz, Himalaja i. dr. Če se je tak oligozenski gozd pogreznil ali ga je zasula zemlja, je nastal rjavni premog.

V miozenu, ki sledi oligozenu, se rastlinstvo naših pokrajin bistveno ne izpremeni. V usedlinah tega obdobja nahajamo poleg prej naštetih rastlin še cimetovec in kafrovce. Tudi jantar je menda iz tega časa.

Mnogo več izprememb je bilo v sledeči pliocenski dobi. Ozračje se ohlaja naprej, zato se umikajo palme in druge toplotoljubne rastline na jug, na njihovo mesto pa prihajajo polagoma rastline s severa, zlasti pa z vzhoda, preko Sibirije celo iz japonske, Mandžurije in Kamčatke, kjer se dotledne oceansko podnebje zaradi drugačne podelitve kopnin pretvarja v kontinentalno. Iz tega časa so pri nas ustaljene mnoge rastline, kojih prvotna domovina je vzhodna Azija, kakor tisa, bršljan, šmarnica, vimenjak, malina, neke trave in saši ter še druge. Baš tisa in bršljan se rada jemljeta za zgled temu potovanju rastlin. Danes je za ti dve rastlini vzhodna meja nekako poldnevnik tik pred Črnim morjem. V srednji Rusiji,

kjer je jako kratko poletje in dolga, ostrazima, ne rasteja, pač pa spet, in sicer v več vrstah, onkraj, v vzhodni Aziji in zapadnem delu Severne Amerike, ki je bila svoj čas zvezana z Azijo.

Velike izpremembe v rastlinstvu Srednje Evrope so nastale v kvartaru, v času velikih klimatičnih premen, ki so nam znane kot ledna, glacialna obdobja. Rastline so se umikale ledenikom, ki so silili od severa proti jugu in v visokih gorovjih v nižavja. V medglacialnih obdobjih pa so si zopet pridobile prejšnje prostore. Podnebje teh vmesnih časov je bilo v Srednji Evropi po vsej priliki toplejša, kakor je danes, saj je n. pr. zelenika rasla daleč proti severu Evrope, v tem ko je danes omejena na njene južne predele.

Po zadnji glacialni dobi dobiva naše rastlinstvo polagoma lice, kakor ga ima v glavnem še danes. Posamezne rastlinske vrste se še širijo od vzhoda na zahod, iz Azije v Evropo. Tisti čas so došle k nam n. pr. dvolistna češnica, zalčja detelja, kukavičja lučica, rosika, vraničnik i. dr. vse domačinke daljnjih vzhodnih pokrajin.

Slika naše flore, zlasti ravninske, je potem v precejšnji meri izpremenil še človek, ko je pričel obdelovati zemljo, sejati in saditi kulturne rastline in krčiti gozdove. Iz najdenin te dobe vemo, da so tedanji naselniki pridelovali že pšenico, ječmen, proso, grah, lečo in lan, rastline, ki so jih prinesli ali dobili iz jugovzhodnih dežel, največ iz pokrajin južno od Kavkaza in Črnega morja. S temi kulturnimi rastlinami so zašli k nam tudi razni plevi, kakor rdeči mak, kokoli, otroščnik, njivna mrtva koprija, vogelija, kolenka. ki rastejo skoraj izključno le med žitom.

Na sliki naših polj je potem imelo svoj vpliv še odkritje Amerike; zlasti krompir in koruza sta zasedla precej njiv, kjer je prej valovilo proso ali zelenela kaka druga rastlina. V uvozu bombaža je skoraj docela izginil lan, ki je še naših očetov polja krasil s svojo modrino. S. B.

Kronika

*** Smrt na fronti.** V hudih borbah na vzhodni fronti sta padla dva nemška odlikovana s hrastovim listom k viteškemu križcu. To sta general oboroženih oddelkov SS Teodor Eicke in stotnik Ludvik Becker, ki je bil med najbolj uspešnih nočnih lovci. S poletja se ni vrnil tisti dan, ko mu je Adolf Hitler podelil kot 198. vojaku nemške vojske hrastov list. Nadalje je padel na vzhodni fronti vodja Standarte SS Fridolin Glass, ki je bil svojčas med glavnimi zorniki proti avstrijski vladi. Julija 1934 se je odpravil s 150 tovariši, ki so bili preobčlenjeni v avstrijske vojske, nad avstrijsko vlado, da bi jo zaprl in nato po dunajskem radiu razglasil narodnosocialistično revolucijo. Upor se je izjalovil, a Fridolin Glass je pobegnil v Nemčijo. Takoj ob pričetku vojne se je javil na fronti. Nadalje sta padla na vzhodni fronti odlikovana z viteškim križcem polkovnik Otto Heymer, šef generalnega štaba pri nekem letalskem poveljstvu, ter nadporočnik Hermann Valle.

*** Častniki na dopustu darujejo zastavo na novo ladjo.** Te dni je bila izročena na pristojnem mestu v Rimu zastava, katero je poklonilo 300.000 na dopustu bivajočih častnikov italijanske vojske za neko novo edini italijanske vojne mornarice. Zastava predstavlja krasno umetniško delo ter izpričuje nezlojivno voljo Italije, da se bori do končne zmage.

*** Nova ulica Accioli v Rimu.** Mestni svet v Rimu je sklenil imenovati novo ulico v rimski četrti Florentincev z imenom stare florentinske rodovine Accioli. Nova cesta je zamišljena kot nadaljevanje poti preko novega mosta Anadea Savojskega. Cesta bo široka toliko kakor most, namreč 20 m.

*** Izdaja zbranih del Claudija Monteverdija.** V Kasselu pripravljajo nemška založba Bärenreiter s pomočjo nemško-italijanskega združenja izdajo zbranih del Claudija Monteverdija. Delo je preračunano na 16 zvezkov z italijanskim in nemškim besedilom. Prvi zvezek nameravane zbirke izide že letos.

*** Bastianini je poslanica prebivalstvu Dalmacije.** Ob svojem odhodu iz Dalmacije je E. Bastianini izdal proglas na prebivalstvo Dalmacije, v katerem poziva ljudi, naj ohranijo zaupanje v bodočnost Adrije ter naj se otresejo nezdružive propagande.

*** Postanek družine.** V režiji Francesca Pasinettija je dovršil Istituto Nazionale »Luca« film »Postanek družine«. V središču filma je prikazana pomoč, ki jo uživajo v Italiji matere in otroci. V filmu nastopajo samo osebe, ki aktivno sodelujejo pri tej veliki socialni akciji.

*** Oranžna, ki tehta 1 kg 200 g.** Neki pridelovalec oranž v Algeirasu na španskem je pridelal nenavadno veliko oranžo, ki tehta 1 kg 200 g. Sadež meri v obsegu 49 cm. Doslej so tehtale največje oranže, pridelane v okolici Valenzije, 750 do 850 g.

*** Alpince je rešil dve življenji.** V Chivariju pri Genovi je alpince Cesare Cadenasso iz Bolzaneta rešil dva dekca, 11 in 13 let stara brata, ki sta se podila po nabrežju ter padla v morje. Oba bi bila utonila, da ni bilo v bližini alpinca, ki ju je potegnil iz vode.

*** Nesreča pri vlaku.** Pri Planfeji na železniški progi Bastia-Mondovi-Cuneo se je primerila 52 letnemu železniškemu sprevodniku Nicolaju Giordanu nezgoda. Ko se je vlak začel pomikati, je skočil Giordano na stopnice nekega vagona, pri tem pa se je zapletel v neki predmet, da ga je sunek vlaka odbil in je padel pod kolesa, ki so mu odrezala obe nogi.

GLEDAJŠČE

DRAMA

Nedelja, 7. marca, ob 14: Princesa in pastirček. Mladinska predstava. Cene od 12 lir navzdol. Zadnjikrat. — Ob 17:30: Jesen. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

OPERA

Nedelja, 7. marca, ob 16: Zemlja smehljaja. Opereta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 7. MARCA 1943-XXI

8.00: Napoved časa: poročila v italijanski. 8.15: Koncert organa: Luigia Renzija. 11.00: Prenos pete mase iz bazilike Presv. Ozmnenja v Firenzi. 12.00: Razlaga evangelija v italijanski. 12.15: Razlaga evangelija v slovenski. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Komorna glasba. 13.00: Napoved časa: poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.12: Pesni in napevi. 13.40: Opera glasba na ploščah. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert radijskega orkestra in komornega zbora. 15.00: Poročila v slovenski. 17.15: Kmetijsko predavanje v slovenski. 17.35: Duet harmonik. 18.45: Poročila v slovenski. 19.45: Laska glasba. 20.00: Napoved časa: poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Filmske pesmi. 21.00: Zbrana glasba italijanskih oper. 21.40: Predavanje v slovenski. 21.50: Glasba malega obsega godal. 22.45: Poročila v italijanski.

PONEDELJEK, 8. MARCA 1943-XXI

7.30: Laska glasba. 8.00: Napoved časa: poročila v italijanski. 8.20: Plošč 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Simfonična glasba. 13.00: Napoved časa: poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.12: Pesni in napevi. 13.40: Opera glasba na ploščah. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert radijskega orkestra. Glasba za godalni orkester. 14.40: Poročila v italijanski. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa: poročila v italijanski. 17.15: Koncert kitarista Stanka Preka. 17.35: Godalni orkester. 18.30: Prenos simfoničnega koncerta iz velike unijske dvorane. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Laska glasba. 20.00: Napoved časa: poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Simfonični koncert. 21.30: Predavanje v slovenski. 21.40: Glasbo Giuseppe Martuccija vodi dirigent Manno. 22.15: Priključene pesmi. 22.45: Poročila v italijanski.

*** Z mezo se je oparil do smrti.** Nenavadna nesreča se je primerila 18letnemu delavcu Neilu Gambi, zaposlenemu pri tvrdki Altei di Vignola v Modeni. Fant je kuhail mezo, med delom pa je padel v kotel vrele meze in se je z njo tako oparil, da je kratko nato izdihnil.

*** Nezgoda štirih bolniških strelnic.** V San Salvatoreu Monferratu so te dni ob pol 7. zjutraj štiri salezijanske nune zapustile bolnišnico, kjer strežijo bolnikom. Na poti v cerkev k maši so srečale avtomobil s prikolico. Ta se je na ovinku ločila od vozila ter se zaletela s takšno silo v četvorico, da so bile vse štiri nune težko ranjene.

*** Iz cerkve ukraden relief.** V cerkvi svete Marije v Lucii je bil ukraden relief »Pietà«, delo umetnika Civitalia. Relief je terakota iz 15. stoletja. Zanimivo je, da so tatovi pustili v cerkvi vse druge predmete iz srebra ter so ukradli prav omenjeni relief.

*** Zamenjane vloge.** Iz Ancone poročajo o posledični raztresenosti prodajalke v neki ondanti cvetličarni. Zjutraj je prišla v cvetličarno deklica ter naročila venec za nekega pokojnika. Naslov je pustila na mizi. Za deklico je prišel v trgovino možiček ter naročil poročni šopek rož za novoročence. Raztresena prodajalka pa je stvari obrnila. Poslala je mrtvaški venec novoročencem, poročni šopek pa mrtvičevim sorodnikom.

*** Sobarica je okradla gospodinja za 150 tisoč lir.** Gospa Gabriella Pellegrini iz Frosinona je te dni, ko je hotela plačati večji račun, ugotovila, da je izginil iz njene spalnice ves denar, ki ga je imela doma v znesku 150.000 lir. Ker ni bilo nobenega dvoma, da jo je mogla okraستي samo sobarica Nazarena Cioci, je prijavila tatvino policiji. Sobarica se je nekaj časa izmikala, naposled pa je priznala tatvino in so tudi pri njej našli ves ukraden denar.

*** Že v mladosti je treba otrokom zbuditi veselje do knjige.** Ako le mogoče, naj zgodaj začne zbirati primerne knjige za svojo knjižnico. Zato je knjižarna Tiskovne za druge začela izdajati pod naslovom »Polica za male« zbirko slikanč za mlado, ki bo gotovo zadovoljila otroke in starše.

*** Slovenski čebelar.** Izšla je 3. in 4. številka. V uvodniku se spominja urednik pok. Martina Humeka, ki je bil večletni urednik Čebelarja in zaradi svojih velikih zaslug za razvoj slovenskega čebelarstva član slovenskega čebelarstva društva. Čebelarjev stari dopisnik »Strc Matije« priporoča večjo skrb za racionalno pridobivanje voska iz voščin. S člankom »Naše panjske končnice« je urednik dovršil svojo zanimivo razpravo. K. O. navaja pet praktičnih formul, ki povedo koliko sladkorja je v raztopini, če raztopimo sladkor v določenih razmerjih z vodo. Fr. L. opisuje, kako so čebelarji našli predniki. M. »Drobrijem« najdemo več zanimivih in poučnih drobtin. Čebelarstvo društvo objavlja računsko zaključke za leto 1942, urednik pa pregled o opazovalnih postajah.

*** Učite se strojepljanja!** Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepljanjski tečaj prične v torek 9. marca. Desetsturna učna metoda. Specialna strojepljarska šola: največja moderna strojepljarska, raznovrstni stroji. — Učnina zmerna. Informacije in prijave dnevno. Po uk dopolnite, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christoforo učni zavod«, Dobrobranska cesta 15.

IZ LJUBLJANE

u—Diplomski izpit v februarjem terminu 1943 iz pedagoške predmetne skupine na filozofski fakulteti kr. univerze v Ljubljani je dokončal in prejel fakultetno diplomu gospod Černelc Božidar.

u—Novi grobovi. Umrli je Nežičeva stara mati, ga. Marija Kalister v visoki starosti 83 let. Pogreb blage slovenske mame bo v nedeljo, ob pol 3. uri popoldne iz kapelice sv. Janeza na Žalah, Svetila ji večna luč! — Nadalje je umrla v Ljubljani sestra Karmela Potočnikova, bivša predica šolskih sester v Mariboru. Po rodu je bila iz ugledne družine v Rovtahu nad Podnartom, sestra ge. Angele Tomševce, uradnikove soproge v Ljubljani. Številne gjenke zavodov šolskih sester v Mariboru jo bodo ohranile v posebnem toplem spominu. Blaga pokojnica bo danes ob 15.30 poročala iz kapelice sv. Marije na Žalah k Sv. Križu. — Včeraj popoldne je bil izpred farne cerkve sv. Antona na Viču pogreb ge. Franciške Mrakove, rojene Bečenkove. Blaga mati in žena pokojnega na viškem pokopališču. — V visoki starosti 87 let je umrla v Novem mestu ga. Roza Kovačeva, vdova po viškem s. d. m. svetniku. Bila je ne samo ljubca mati, temveč tudi od vseh spoštovana babica in prababica. Pokopal jo so jo pretekli četrtek popoldne na smihelskem pokopališču. — Pokojnim blaga spomin, žalujocim rase iskreno sožalje!

u—V slovo župnika Janku Barištu so nam poslali šentjakovski župljani naslednje stvriste: V sredo 4. t. m. smo spremili v veličastnem sprevodu ob najlepšem sončnem vremenu našega ljubega, dobrega gospoda župnika k zadnjemu počitku. Solzilo se nam je oko ob krasnem cerkvenem govoru g. kanonika in stolnega župnika dr. Tomaža Klina Joka nam je srce pri položitvi njegovega zinučnega trupla v prerani grob. Zapustil nam je on, ki nas je tako ljubil, ki nam je tako vzorno pastiral, ki nam je tako varno gospodril, da nas ni nikoli obremenil, ko je tako veliko storil za naš božji hram. Nasprotnikov je žal imel za radi velikopoteznega mišljenja tudi on, kar mu je povzročilo budo bol in mu pospešilo hiranje in prezgodnjo smrt. Mi pa mu ohranimo v srčih trajni, hvalčeni spomin. Tudi poznejši šentjakobčani bodo s hvalčnostjo in spoštljivo izgovarjali njegovo ime, ki je tako tesno povezano z olepšanim božjim hramom. Zelimmo samo, da bi dobili njega vrednega naslednika.

u—Obvestilo župnega urača Mr. J. Ozmanjenja. Po kanonu 470, § 1, cerkvene prava ima vsak župnik dolžnost voditi farno kartoteko (status animarum), farani pa so dolžni dati potrebne podatke. Naša župnija te kartoteke še nima. Zato vas naprošamo, da sprejmete popisne liste ter jih izpolnite po navodilih prinositeljev. Ker je kartoteka predvidena kot stalna ustanova, bo treba vanjo sproti vnašati vse spremembe. Zato je potrebno, da prijavitelji vsako preselitev v faro izselitev iz fare in vselitev v faro. To velja za cele družine in posameznike. Z uveditvijo kartoteka bo precej dela. Zato naprošamo vse hišne posestnike, hišne upravitelje, hišnike kakor

Družba »Emona«

je začela prodajati hiše in zemljišča v Kočevju in okolici. Interesenti se lahko obrnejo za poizvedbe na urad družbe v Kočevju ali na njen sedež v LJUBLJANI, Ulica 3. maja št. 1.

tudi vse ostale, da nam po svojih močeh pomagati in popise p. c. čimprej izpolniti. Potrebna navodila in pojasnila dobite v župniški pisarni vsak delavnik od 10—11 pri mizi »farna kartoteka«. P. Krizostom Sekovanič, župnik.

u—Spremenljivo vreme. Po uvodnem krasnem vremenu je marec začel zavijati rep. Zadnja dva dni nas je prepihal z burjo. V petek smo zabeležili 10° C, čez noč je pa barometer padel in nebo se je močno pooblačilo. V sobotnem jutru je še vedno pihal veter, živo srebro pa je zabeležilo 3.2° C. Napovedovalce vremena v Zvezdi napoveduje spremenljivo vreme. Tako bo današnja nedelja po dolgem času najbrž spet oblačna, nadejamo se pa lahko tudi dežja. V ostalem je v marcu težko napovedovati vreme.

u—Mošter Fran Klemenčič, ki se je po daljšem molku spet oglašil, je dosegel s sedanjim razstavo popoln uspeh. Na ogled je postavil dovršene krajine in tihotitje. Razstava obsega naslednje slike: Zima ob Gradščici, Hiša na Viču, Tihotitje, Interier 1 in 2, Tihotitje z vrhom Roža, Nagelčiki 1 in 2, Mešana cvetje, Tihotitje s sadjem, Tihotitje z vinom, Tihotitje s pupo in Ob Malem grabnu. Opozorjamo vse resnične ljubitelje upodabljanja umetnosti in zanimance, naj pohite z ogledom zanimive razstave v prehodu nebotičnika.

u—Spored IX. simfoničnega koncerta pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanica, ki bo jutri v ponedeljek, dne 8. t. m., veliki unioński dvorani, je naslednji: 1) Johan Strauss: predigra k operi »Netopir«; 2) Weber: Poziv na ples; 3) Rossini: Tarantela; 4) Dvořak: Slovenski ples št. 8; 5) P. Schell: Ples ur iz opere »La Gioconda«; 6) Richard Strauss: Valček iz opere »Kavalir z rožarji«; 7) Bernard: Kolo; 8) Lehar: Zlato in srebro — valček. Začetek koncerta bo točno ob pol 7. uri zvečer. Prosimo, da zasede občinstvo svoja mesta par minut pred pol 7. uro, da bo začetek točen in tudi konec pred 8. uro.

SALON KOS, PREHOD NEBOTIČNIKA
Umetnostna razstava akad. slikarja
FRANA KLEMENČIČA

u—Počp rni sklad za zdravniške vdove vabi člane na občni zbor, ki se bo vršil z običajnim dnevnim redom v nedeljo, 23. marca ob pol 15 v restavraciji »Cinkolce« Po janska cesta.

u—V počastitev spomina blagopokojnega Iva Šubica, bivšega magistratnega direktorja v Celju, bo sv. maša zadušnica v ponedeljek dne 8. t. m. ob 8. uri v frančiškanski cerkvi.

u—Maša zadušnica za pokojnim g. M. rom Domčičem bo v ponedeljek 9. t. m. ob 8. uri v cerkvi Marijinega Oznarjenja pri glavnem oltarju.

u—Kekjem za pok. gospo Ivanko Ogulin bo v ponedeljek 8. marca ob 9. uri in na kakor je bilo pomotoma javljeno, 1. marca.

u—Zalni venci, poročni šopki, aranžmanji in cvetje
»ROZA« cvetličarna

u—Zabavna prireditelj služkinj. Sindikat hišne-gospodinskih poslov predi danes, v nedeljo, 7. marca ob 5. uri popoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze na Mikl ščevici cesti 22 zabavni večer. Igrala se bo odlična komedija Janka Mikarja: »Nevesta iz Amerike«, kjer je prikazana v žaljivi luči borba za bogato nevesto in plemiškega ženina. Poleg tega bo izveden tudi lep gbeni spored. Vstopnina je nizka. Vstopnice se bodo prodajale eno uro pred pričetkom predstave v vest bili dvorane. Ker je čisti dobiček namenjen za podporo onemoglim služkinjam, vabimo vse, da se te prireditve gotovo udeležijo. Vahi oboor hišne-gospodinskih posl-v.

u—Instrukcije in priprava za priva'ne izpite na Novem (Turjaškem) trgu 5-III. Pomoč v vseh srednješolskih predmetih uspešno in temeljito nudijo dijakom diplomirani filozofi vsak dan od 8. do 11. in od 3. do 6. Strogo nadzorstvo pri pouku. Honorar zmeren. Priprava tudi za privatne izpite čez dva razreda. Prijave vsak dan dopolne od 8. do 11. popoldne od 3. do 6. Novi (Turjaški) trg 5-III.

HLADILNIKI

od 2000.—lir naprej — pri KENDA
Adler servis, Kersnikova ulica št. 2.

u—Strojepljanjski tečaj — novi — dnevni in večerni se prične v torek 9. marca. Najuspešnejša desetsturna učna metoda. Specialna strojepljarska šola: največja moderna strojepljarska, raznovrstni stroji. Učnina zmerna. Informacije in prijave dnevno. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christoforo učni zavod«, Ljubljana, Dobrobranska cesta 15.

u—Na Jožefovo umetniška domača govorila darila znamke »Naše«. Klein, Wolfova.

u—Moderni portreti, slike v naravnih barvah, otroški posnetki, slike za legitimacijo itd. Samo kvaliteto delo. Foto studio Potrč, Štefenburgova ulica 6.

u—Dizamo 11 KS, v intaktnem stanju, prodam — znamke S'emens Schuckert — po zelo ugodni ceni. A. Kovačič, Prejerna 44.

NAZNANJAMO VSEM ki so se dali fotografirati doslej pri »Foto-Tourista«, Ulica 3. maja, da lahko dvignejo svoje slike odslej pri g. Anici Campa, »Omnia-foto« Wolfova ulica 6. Sprejemajo se tudi vsa ponaročila.

WILKIE COLLINS.

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

Misli resno na to, kar sem ti povedal. Dam ti čas za razmišljanje. Grem povedat svojemu prijatelju, da ne bova potovala v Sredozemlje. Vrnem se zvečer.

Vzdihnil je in me nedopovedljivo žalostno pogledal.

»Ljubim te, Valerija, kljub temu, kar se je zgodilo. Bog mi je priča, da te ljubim bolj nežno, kakor kdaj koli.«

Priznati moram, da me strašno mozevo svarilo, tem strašnejše, čim bolj je bilo skrivnostno, ne le ni zadržalo, nasprotno, še okrepilo me je v mojem trdnem sklepu, odkriti za vsako ceno to nevarno skrivnost, ki mi jo je skrivljal. Komaj je odšel, sem pozvonila in naročila avto. Odločena sem bila, da se takoj popeljem v Vivian Place, k majorju Fitz-Davidu.

Osmo poglavje
STARI DON JUAN

Odprl mi je sluga brez živreje, nekak star vojak. Gledal me je s pozornostjo, ki se je po malem izpremenila v odobravanje. Vprašala sem ga, ali je major Fitz-David doma in odgovor ni bil ohrabrujoč. Sluga je dejal, da ne ve.

Dala sem mu vizitko z imenom Valerija Woodville. Sluga me je peljal v neko sobo v pritličju, nasproti vežnih vrat, in odšel z mojo vizitko.

Ko sem se ozrla po sobi, sem opazila v steni nasproti oknu vrata, ki so vodila v drugo sobo. Bila so zasilna vrata in opazila sem, da niso docela zaprta; ako sem se jim približala, sem lahko prav dobro slišala, kaj se je govorilo v sosednji sobi.

»Kaj ste ji dejali, Olivier, ko vas je vprašala, ali sem doma?« je vprašal možki glas.

»Dejal sem ji, da ne vem zagotovo, ali je major doma,« je odvrnil sluga, ki mi je prišel odpirati.

»Povej ji, da nisem doma in da ne veste, kdaj se vrnem. Prosite jo, naj mi piše, ako mi ima kaj sporočiti.«

»Da, gospod.«

»Čakajte, Olivier!«

»Je mlada, Olivier?«

»Da, gospod.«

»Je lepa?«

»Več kakor lepa, gospod.«

»Nu, pa naj pride.«

Sluga je prišel in me popeljal v majorjev kabinet; major mi je spoštljivo stopil naproti. Bil je star, dobro ohranjen možki šestdesetih let, majhen, suh, z velikanskim nosom. Takoj za nosom sem opazila njegovo lepo rjavo lasuljo, bleščeče se oči, njegovo ozgano polt; kratko pristrižene zališce, poharane z barvo lasulje. Imel je bele zobe in prijeten nasmeh; v gumbnici visnjeve obleke je nosil kamelijo in na mezinu prstan z rubinom.

»Draga gospa Woodville, kako lepo od vas, da ste me obiskali. Zdavnaj že sem vas želel spoznati. Eustahij je moj stari prijatelj. Čestit sem mu, ko sem slišal o njegovi poroki; zdaj, ko poznam njegovo ženo, mu zavidam.«

Prijel me je za roko in si jo, oblečeno v rokavico, prinesel k ustom.

»Draga gospa Woodville,« je dejal, izpuštvši mi roko, opustite to svobodo staremu samcu, ki obožuje ženske. Prinesli ste svetlobo v to staro bivališče.«

»Hvala vam, major, za ljubezniv sprejem in za poklon,« sem odvrnila z enako ljubeznivim glasom. »Vi ste mi izrazili svoje priznanje, ali smem izraziti tudi jaz svoje? Vaš sprejem me je spravil v tem večjo zadrego, ker vas hočem nekaj prositi.«

Iz Novega mesta

u—Kupujem staro srebro (krona, golčarje in drugo). Plačam najvišje cene. Vahar, Novo mesto.

Z Gorenjskega

Na vzhodni fronti so p. lili: 25letni desettin Kurt Rauter, odlikovan z železnim križcem, desettin Karel Tautscher in letalski učitelj Kurt Nageler.

V Gradcu je podeljel za astmo krajevni kmetič vojska Rudolf Kostwein iz Kotel pri Guštanju. Star je bil 52 let. Prepeljali so ga v domači kraj.

Sahovski mojstrstvo v Celovcu. Celovski župan dr. Franz je razpisal za celovško mojstrstvo v šahu nagrado. Izločilni turnir je sinoči otvoril okolišni vojska dr. Pototschnig. Turnir se vrši v Lerchovi kavarni, ki se bo danes naaljeval.

Uradni obisk v Lukovici. Pretekli torek je koroški pokrajinski vojska dr. Rajner obiskal Lukovico. P. zdravlja sta ga krajevni skupinski vodja Wolhrich in občinski komisar Matija Kunej. Dr. Rajner si je ogledal urade in blizjo porodišnico.

V Kamniku je bilo okolišno zborovanje Stranke. Vojska ga je okolišno vojska Pilz. Govorili so številni funkcionarji. Krajevni vojska, ki zvečer niso mogli več domov, so prisostvovali glasbeno večeru v kamniški dvorani, ki ga je priredila domača skupina za zimsko pomoč.

V Kamniški Bistrici je prešlo prvih 150 ženskih člansko izkaznic nemškega ženskega združenja. Po vsakosti so si gledale zbirko copat za vojsake.

V Lazu so dobili na obmejnem kolodvoru pošto o nabiralnico, ki posluje od 20. februarja dalje.

Iz Spodnje štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 73letni upokojeni nadučitelj Ivan Majhen. 69letni staroupekovalec Jožef Gselman, na Tezmem na 31letni tovarniški delavec Erik Splec in na Pohorju 81letna posestnica Terezija Frankova-Godečeva. V Celju je umrl 65letni v'jši jtn ški ravnatelj in bivši stotnik Julij Fischer.

O razvoju kmetijske organizacije na Spodnjem štajerskem beleži »Volk«-er Beobachter: Na Spodnjem štajerskem, kjer je v'jšto kmetijstva v rokah poverjenika za prehrano in kmetijstvo pri šču civilne uprave, se je izgradnja šele pričela. Toda tudi tu se je že marsikaj storilo. Pred prehranjevalnih uradov in 164 krajevnih kmetijskih društev vodi kmetijstvo na Spodnjem štajerskem To kmetijstvo je v bližnjem času priključeno visokemu stanju celotnega nemškega kmetijstva.

V Ptuj je bilo 2. t. m. veliko zborova, nje na katerem je nastopil tudi zvezni vojska He matbunda Franc Steindl. Govoril je o popolnem žrtvovanju nemškega naroda

Skoro preveč naglo sem izpregovorila o vzroku svojega obiska, a nisem imela dovolj potrpežljivosti, da bi čakala.

»Pripravljen sem vam ustreči,« je odvrnil. »Toda, predvsem, kako gre našemu dragemu Eustahiju?«

»Nemiren in potrj je,« sem odvrnila.

»Nemiren in potrj?« je ponovil. »Kako! Zavidanja vreden človek, ker je dobil vas, pa nemiren in potrj! Nemogoče! Nisem zadovoljen z njim, brisal ga bom iz seznama svojih prijateljev.«

»V tem slučaju brišete tudi mene, gospod major. Z menoj ni nič bolje. Star prijatelj mojega moža ste. Ali, vam smem priznati, da najino skupno življenje trenutno ni srečno?«

Major je osuplo privzdignil obrvi.

»Zel,« je vzkliznil. »Eustahij torej ne zna ceniti lepote in miline? Je morda to najbolj brezčuten človek na svetu?«

»Nasprotno, najbolj ljubezniv človek,« sem odvrnila. »Toda v njegovi preteklosti je neka strašna skrivnost!«

Nisem mogla nadaljevati; major me je odločno prekinil.

Njegove majhne svetle oči so me pogledale, kakor da mi razločno pravijo: »Ako hočete plezati

Ljubljanska srednjeveška gospostva

V začetku je bilo v Ljubljani le eno gospostvo, pozneje se je pa odcepilo več zemljišč in mesto ni bilo edina zemljiška gosposka

Najbrž veste, da so bili meščani v srednjem veku neodvisni od plemstva ter so uživali precej obsežno avtonomijo. Mesto je bilo nekakšna država zase v deželi. Meščani so bili lahko samozavestni proti plemstvu, saj je užival poseben svobodni ter je bil podkrožen neposredno cesarju. P'sali smo, da ni mogel postati meščan kdorkoli, to se pravi, da ni užival mestnih svobodnih sleherni mestni prebivalec. Vedeti pa mora, mo še, da meščani ni bil edini gospodar v mestu. Mestno področje se je delilo na več gosposk. Največje področje je sicer spadalo pod mesto, vendar je treba upoštevati še druge gosposke in obzidanem mestu in neposredno ob mestu, kar je pomembno za zgodovinski razvoj Ljubljane, saj so marsikateri sledovi medsebojnih odnosov gosposk ostali ohranjeni do danes; postopno bomo skušali opozoriti na nekatere teh značilnosti.

Kraj je dobil večji pomen sredi 13. stoletja

Za razvoj Ljubljane je izredno velikega pomena, da je koroški vojvoda Ulrik II. sredi 13. stoletja postal kranjski deželni knez in najpomembnejši zemljiški gospod na bivšem Kranjskem; ozemlje sedanje Ljubljane je bilo sestavni del kranjskega deželnega knežjstva. Spanheimovci so se dobro zavedali pomena kraja v središču svojih ozemelj. Ljubljanski grad je postal glavni grad in to je odločilo, da sta se začela ob njem naseljevati plemstvo in duhovščina, se osredotočati trgovina (semiti) in se razvijati meščansko naselje. Središče je privlačevalo večno bolj. Ustvarjeni so bili predvsem za razvoj obrti in trgovine — torej za nastanek meščanstva. Prav tako je bilo središče privlačno za samostane; razumljivo je, da je kraj pozneje postal tudi cerkveno upravno središče.

Cepitev ljubljanskega gospostva

O razvoju ljubljanskega teritorija piše Fr. Zwitner v Geografskem vestniku 1930; ugotovil je marsikaj, kar je bilo v starejših zgodovinskih spisih o Ljubljani še nejasno ali netočno. Pisec pravi, da se je od prvotne enotnega ljubljanskega gospostva zgodaj odcepilo več delov. Gospostvo zase je bilo tudi posestvo šentpeterske župnije. To župnijo, ki je imela najstarejša župnija na slovenskem ozemlju, so ustanovili Spanheimovci ali prejšnji lastniki ljubljanskega gospostva. Zgodovinar to sklepa, ker je imel deželni knez patronat nad šentpetersko župnijo. To patronat je omenjen v listini iz l. 1227. Znano je tudi, da ga tedaj oglejski papež ni hotel priznati, a morda neupravičeno. Oglej je priznal patronat šele l. 1353. Kdor je ustanovil župnijo, ji je tudi ustvaril gmotno podlago, to se pravi, župnija je morala imeti tudi primerne dohodke, in sicer zemljišča. Zemljišča ji je pa seveda lahko podelil vladar, deželni knez, ki je bil zemljiški gospod. Ni točno ugotovljeno, kako veliko je bilo zemljiško gospostvo šentpeterske župnije. Najbrž je obsegalo sedanje področje župnije, to se pravi šentpeterski okraj in Poljane, a razen tega še v samem mestu področje šenklaške podružnice (šenklaška cerkva je bila prvotno podružnica šentpeterske župnije, dokler ni bila ustanovljena škofija). Ta odcepitev seveda ni bila edina.

Gospostvo nemškega viteškega reda

Samostojno zemljiško gospostvo je bil tudi nemški viteški red, ki je pozneje prepuščeno mestu precej zemlje. Nemški viteški red so naselili v Ljubljani že zelo

zgodaj Spanheimovci. Listine ga omenja že v 13. stoletju. Nemški viteški red so naselili v Ljubljani že pred l. 1228. Kako veliko je bilo gospostvo nemške komende, je precej dobro znano. Pod komendo je spadala celotna križevniška cerkva, tudi poznejši Novi trg. Ob koncu 13. stoletja je komenda kupila od minsteriala Fridrika Falkenburškega in meščana Nikolaja Porgerja njive, kjer so zdaj Gradišče, Krakovo in Mirje. Komenda je postopno zaokroževala svoje gospostvo. Njeno je bilo tudi posessivo v predmestju sv. Janeza, namreč zgornji del šentpeterskega predmestja.

Zemljiško gospostvo meščanov

Ko je kraj že obstojal, vendar ni bilo takoj že mesta samega na sebi. Najprej je moralo biti izločeno ozemlje iz zemljiškega gospostva deželne kneza za meščansko naselje. To ozemlje je dobilo posebne pravice in meščani so bili samostojni na svojem področju. V začetku se meščani menda niso preživljali le s trgovino in obrtjo, temveč tudi z obdelavo zemlje. Mesto je imelo precej velika zemljišča, na kar nas pa zdaj spominja samo še ime Mestni log. Razlikovati je treba med mestom kot naseljem meščanov in mestom kot zemljiško gosposko. Mesto je imelo zemljišča zunaj mestnega obzidja. Velika posestva je imela v poznejših stoletjih meščanska dobrodelna ustanova »meščanski spital«. Kako staro je meščansko naselje ni točno ugotovljeno, kakor ne, kdaj je Ljubljana dobila mestne pravice. Predvsem pa moramo vedeti, da meščansko naselje v Ljubljani ni nastalo šele kakor tudi ne edino. Kraj je zelo star in najbrž je obstojal že zdavnaj pred meščanskim naseljem.

Starost mestnih okrajev

V 13. stoletju je bila Ljubljana kot meščansko naselje trg. Neodvno je bila Ljubljana trg že pred letom 1265., a mesto z obzidjem pred l. 1269. Meščansko naselje se je oblikovalo v pravo srednjeveško mesto, ko je Ljubljana nastajala že pomembno politično in cerkveno središče, torej, ko se je v mestu naselilo tudi več precej uradnikov. Govorili smo že v starosti starejših mestnih okrajev. Naj ob tej priliki kratek ponovimo, kaj je značnega o starosti Novega trga, ki je po starosti drugi mestni okraj (prvi Stari trg). Starejši zgodovinarji so se sklicevali na Valvasorja češ da je Novi trg nastal okrog l. 1200, zopet drug, se pa opirajo na listine iz l. 1416., ki

Iz zgodovine umetnih nosov

Plastične operacije so poznali v Indiji že leta 800 pred Kristusom

Zdravniška umetnost operativnim putem odpraviti ali vsaj omiliti podedovane ali po nesrečah nastale telesne hibe, sega daleč nazaj v stare čase. Prve operacije take vrste so delali v Indiji in sicer že okoli 800 let pred Kristusom. Tam so namreč kaznovali mnoge zločine in tudi lažje prestopke s tem, da so takim grešnikom kratkoma porezali nosove ali ušesa. In grški »padarji« so že znali uporabljati iz čela izrezano kožo za umetne nosove. Okrog leta 1450. sta zaslavila po tej umetnosti nek Branca in njegov sin na Siciliji. Toda oba sta tako skrbno čuvala svojo tajno, da o njihovi kirurških posegih skoraj ničesar ne vemo. Nekaj več je znano o rodbini Vianeo v Calabriji, ki naj bi bila

nam govore o utrjevanju mesta. Tedaj sta morala mesto pomagati utrjevati tudi duhovščina in plemstvo ob svojih h'šah. Starejša listina, iz l. 1307., tudi že omenja Novi trg in sprednjo, da je bil ta okraj že tedaj obzidan, kar pomeni, da je bil torej že del mesta. Vendar sodijo, da je bil priključen mestu le malo časa pred tem. Zelo verjetno je, da je bil Novi trg priključen mestu v začetku 14. stoletja.

Mestni trg precej star

Čeprav je Mestni trg mlajši od Novega trga vendar je najbrž precej starejši kakor so domnevali krajevni zgodovinarji prej. Opirali so se v glavnem na Valvasorja, da je bil Mestni trg obzidan šele v 15. ali 16. stoletju. To se pravi, da bi bil Metni trg šele tedaj priključen mestu. Zvitter pa misli, da Valvasor v poročilih, ki se nanj naslanjajo nekateri zgodovinarji, ni govoril zgolj o utrjevanju mesta, temveč je našteval razne nove utrdbe, in sicer tudi na Starem in Novem trgu ter na Gradu. V tistih časih so izpopolnjevali mestne utrdbe, poročila pa ne govore o povečanju mestnega obzidja. Zvitter sdi, da je bil Mestni trg naseljen in obzidan že v začetku 14. stoletja. Valvasor je pisal o nekdanjih mestnih vratih pri sedanjem čevlarskem mostu, a izrecno je trdil, da je mesto segalo do tja — torej, ko še ni bil vključen Mestni trg — 200 let pred dobo, ki je v nji živim. Mestna vrata so bila res nekaj tam in v Valvasorjevem času so bili vidni še sledovi prvotnega obzidja, ki se je vlekle po strmem grajskem pobočju. Zvitter se tudi sklicuje na kranjskega deželnega upravitelja Kristofa v. Theina (1484—1490), ki imenuje Ljubljano kot tri mesta — to se pravi mesto sestavljeno iz treh okrajev ali trgov. V tistih časih niso podirli prvotnega severnega obzidja, ko so sezidali novo obzidje dalje na severu, zato so pa delili Ljubljano v tri naselja, čeprav je bil ves kraj enota v političnem pogledu.

Vedno se moramo zavedati, da mestno obzidje ni bilo hkrati meja meščanskega naselja. Deželni knez je že ob ustanovitvi meščanskega naselja v Ljubljani določil njegovo področje ali pomirje (Burgfrieden), to se pravi meje ozemlja z mestnim sodstvom. Mestno pomirje je navadno tudi istovetno z ozemljem mestne »gilete«, kjer ima mesto pravico terjati zemljiške davke. (O podobnih značilnostih srednjeveške pravne in upravne ureditve mesta še kaj ob priliki.)

zvedela od Branca kako se da napraviti sloveku umeten nos.

Prvi znanstveni opis plastične operacije izvira od zdravniška Gaspara Tagliacozzia, ki je bil rojen 1545 v Bologna. On je uporabljal za umetne nosove iz roke izrezano kožo. Ohranilo se je več pisem, iz katerih je razvidno, da je leta 1586 operiral 4. gospe in jim napravil umetne nosove.

V 19. stoletju so nemški zdravniki znatno izpopolnili plastične operacije. Med njimi sta zlasti znani Gräfe, Dieffenbach in Langenbeck. V novejšem času so bile plastične operacije izpopolnjene zlasti v tem, da uporabljajo kirurgi pri nadomestitvah delih tudi tujo snov, recimo celulozo, drage kovine itd. Važen korak na polju plastičnih operacij je bil storjen v novejšem času, ko so začeli kirurgi odstranjevati razne telesne hibe z injekcijami parafina. Vse te metode moderne plastične operacije so pa postale mogoče šele edar dela kirurgija na podlagi aseptičnih posegov.

Enkratna oddaja uromženja v Turčiji

Iz Istanbula poročajo, da je bil objavljen drugi seznam davkoplačevalcev, ki v smislu zakona o enkratni oddaji premoženja niso storili svoje dolžnosti. V Istanbulu morajo plačati davkoplačevalci 12.000.000 turških funtov. V vsej Turčiji je bilo doslej vplačanih 210.000.000 turških funtov.

12 vagonov sladkorja v dobrodelne svrhe

Predsednik rumunske družbe za trgovino s sladkorjem bivši kmetijski minister Mandolescu Strunga je sporočil svetu za socialno skrbstvo, da je družba sklenila dati v dobrodelne svrhe brezplačno na razpolago 12 vagonov sladkorja v vrednosti nad 10 milijonov lej.

Vabilo

na 55. redno skupščino Posojilnice v Ribnici, z. z. o. j., ki bo v zadrugi s. p. s. v. s. s. d. dne 17. marca ob 14. uri z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev in konstituiranje skupščine.
2. Poročilo: a) upravnega odbora. b) nadzornega odbora.
3. Predlogi in pritožbe.
4. Sklepanje o odobritvi računskega zaključka za upravno leto 1942., o uporabi poslovnega prebitka in o podelitvi razrešnice članom upravnega in nadzornega odbora
5. Določitev: a) vsote, do katere se sme zadruza zadolžiti; b) vsote hranilnih vlog, ki jih sme zadruza sprejeti; c) najvišjega zneska kredita, ki ga sme zadruza podeliti posameznemu zadržniku.
6. Slučajnosti.

Opomba. Ako skupščina ob napovedani uri ne bo sklepna, bo čez pol ure druga na istem mestu in z istim dnevnim redom, ki bo v smislu § 38. pravil sklepa veljavno ne glede na število navzočih zadržnikov.

Letni sklepi računi so v poslovalnici zadruge med uradnimi urami razgrnjeni in vpogled zadržnikom.

Upravni odbor.

Iskreno zahvalo

zreklam tem potom g. dr. Slavku Perku, šef zdravniku ženske bolnišnice v Novem mestu, ker se je ob moji dolgotrajni boleznih ter pri težki in kompleksni operaciji vsestransko tako potrudil in mi nudil vso pomoč, da sem popolnoma ozdravela. Priporočam ga vsem ženam in materam! Zahvalo pa sem dolžna tudi vsem tistim ki so mi v težkih trenutkih moje bolezni stali ob strani, mi kakor koli pomagali, me tolažili in zame molili. Bog plačaj vsem!

Angela Popov.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam v boleznih in smrti našega dragega očeta, gospoda

RUDOLFA HABJANA

sodnega oficijala v pokoju

stali dobrohotno ob strani, vsem darovalcem cvetja, vsem gg. zdravnikom, č. sestram in vsem, ki so ga v tako obilnem številu spremenili na njegovi zadnji poti, prisrčna naša zahvala!

Sveta maša zadušnica se bo brala v sredo, 10. t. m. ob 7. uri v stolnici.

Zalujoči rodbini: HABJAN—DEMSAR

Umrla nam je v 93. letu starosti naša ljubljena mama, babica, prababica, teta in tačča, gospa

MARIJA ŠTRUKELJ roj. BERNIK

vдова po plesarskem mojstru

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, dne 7. t. m. ob 2. uri popoldne z žal — kapele sv. Andreja — k Sv. Križu.

Ljubljana, Celje, Tržič, dne 5. marca 1943.

Zalujoči: IVAN, sin; REZIKA por. BOSKOVIČ, AMALIJA por. SLABINA, hčerki — in ostalo sorodstvo

OKVIRJE IZDELUJE KLEIN

SPECIALIST

WOLFOVA UL. 4

Tempaccio da Aspirina! Che diluvio! Ben presto i piedi si bagnano e si corre il rischio di buscarsi un raffreddore. Per evitare malanni prendete subito le compresse di Aspirina.

Za slabo vreme Aspirin! Kak naliv! Noge se hitro zmocijo in obstoja možnost prehlada. V izogib bolezni vzemite takoj tablete Aspirin.

KUPUJTE

edino pri naših

OGLAŠEVALCIH!

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na JUTROVA OGLASNI ODDELEK

VSAK

naš naročnik je zavarovan LI ste poravnali naročnino?

FRANCE NOVŠAK:

24

Nemir srca

ROMAN

Gotovo bi se bil po svojih študijah vrnil, da se ni zgodilo to z menoj.

Kot abiturient sem namreč prišel iz Ljubljane v Dolenjo vas na počitnice, vse to s sredstvi, ki so mi jih preskrbele moje znanke. Tam sem spoznal dekle, ki me je vzbudilo na prvi pogled. Marta ji je bilo ime. Bila je lepotica, osemnajst let je imela. Bila je vredna ljubezni, žal pa se je zgodilo tako, da sva bila noč pred mojim odhodom na Dunaj skupaj in da je zanosila.

V tem je morda bila največja nesreča. Če bi se to ne bilo zgodilo, bi se dogodki razvijali drugače, ne bi bilo tistega nemira in beganja...

Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu, ko mi je Marta na moje prvo pismo, ki sem ga ji pisal, sporočila to novico. Še danes ne vem, ali sem bil tedaj zadovoljen ali ne. Prevzelo me je čustvo, ki ga do tedaj nisem poznal. Čustvo odgovornosti. Vedel sem, da dekle tega ne bo moglo dolgo skrivati in bal sem se, kaj bo nastalo iz tega, ko bodo vsi ljudje izvedeli. Tamkajšnje naše ljudstvo je namreč silno pobožno in vsaka takšna stvar se jim zdi zelo sramotna. Dekle, ki rodi nezakonsko dete, je zaničevana in prezirana in neredko jo starši zapodijo od hiše,

češ da jim ne bo delala sramote. To je tisto, vidite, ko ljudje držijo le do zunanje kreposti. Dovoljeno je vse, kar ni očito na vpogled vaškim jezikom.

Ko sem se pri njenem pismu spomnil na vse lepe ure, ko me je osrečevala z najčistejšo ljubeznijo, ki sem jo mogel doživeti, mi je postalo grenko pri srcu. Vedel sem, kaj sem napravil in groza me je bilo pred zavestjo, da bom moral za to polagati odgovor. In ta je bil trši, kot sem ga pričakoval.

Dragi gospod, saj je morda res, da se take in podobne stvari dogajajo dan za dnem, stoletja za stoletjem in da ni v bistvu tu nikjer nič novega. Kot umetnik pa tudi dobro veste, da je vsak človek sam prase svet, od vsega ograjen in podvržen čisto svojim zakonom, ki mu posamezne dogodke pokažejo v povsem drugi svetlobi, kot jih zaznava drugi, od njega ločeni svet. In tako je bilo tudi z menoj.

Po njenem pismu sem dolgo premišljeval, kaj naj storim. Imel sem zelo razvito občutje časti in bi bil že zaradi tega občutja samega storil vse, kar bi mogel, da bi dekletu prihranil sramoto. Poleg tega pa je bila v meni tedaj ljubezen do nje tako živa, da lahko rečem, da mi je vprav ona dajala pobudo, da sem mogel tiste prve dni na Dunaju vzdržati. Zame je bil tedaj Dunaj tuje mesto, življenje v njem ni bilo podobno niti malo tistemu, ki sem ga bil malo prej že živel. Da sem se mogel udeleževati predavanj, da sem se zadolobil v knjige, da nisem iskal nikakega razvedrila izven šole, mi je dajala kot samo ljubezen do Marte. Ko sem bil torej tako nemadoma presunjen s to novico, ki je še daleč nisem pričakoval, so se mi po glavi podile vse mo-

goče m'sli. Privraket sem tedaj postal neuravnotežen, da nisem vedel ne kod ne kam. Njena slika, tako živa od ločitve, me je neprenehoma preganjala. Tiste noči sem malo spal in še v redkih nočeh, ko me je zmagal sen, nisem našel nikakega olajšanja.

Seveda, bil sem silno mlad in morda bi se mi danes tako ne godilo. Čez leta je človek t'sočkrat razočaran, ogoljufan, da vse samoljubje in sploh za vsa čustva, ki jih je gojil. Zato gleda lahko nekoliko mirneje na vse pojave okoli sebe.

Mene je pa tedaj preganjala še druga strah. Bal sem se, da bi moji pokrovitelji, ki jih sicer nisem nikdar ljubil, izvedeli, kaj sem storil. Čeprav napram meni niso bili nikdar čednostni, sem vedel, da se bi njihovo vedenje do mene popolnoma izpremenilo. Odpadle bi takoj vse podpore, ki sem jih užival z njihove strani in to bi pomenilo konec mojih sanj in moje častihlepnosti. Morda sem se tega tedaj celo bolj prestrašil kot dejanja in njegovih posledic.

Dolgo nisem mogel napraviti nikakega sklepa. Pismo je ležalo še vedno na moji mizi, v preprosti študentovski sobici, v četrtem nadstropju stare hiše, kjer sem si bil najel stanovanje. Nazadnje pa je zmagala ljubezen, morda je bilo v tem tudi samoljubje, danes ne vem več, in sem poslal Marti dolgo pismo, kjer sem ji zagotovil svojo ljubezen in ji objubil, da se bova sedaj tem bolj gotovo poročila. Pisal sem ji še, da bom za božične počitnice prišel v Dolenjo vas, kjer bom vse potrebno uredil. Zlasti sem jo prepričeval in ji pri tem navedel nekaj zgledov iz teh krajev, da to, kar se je zgodilo, ni nikaka

sramota ne zanj, ne za njega in naj se pomiri. Kmalu potem, ko sem ji pisal, se je oglasil še župnik iz te vasi in me rotil, naj ne zapustim pota časti in naj svoje dejanje čimprej operem. Mislim, da je na poroko, s katero bi bilo zanj vse rešeno.

Meni pa poroka sama ni bila nikoli važna. Vedno sem mislil, da je poroka samo obred, samo potrdilo stanja, ki je že dolgo obstajalo. Hotel sem imeti najprej gotovo bodočnost, hotel sem najprej doseči vse, kar bi v zakonu potreboval. Do tedaj, sem mislil, pa naj dekle živi doma in potem bo itak odšla z menoj v drug kraj, kjer za njeno preteklost ne bo nihče vedel. Vse to sem župniku tudi pisal, ker se mi je zdelo, da mi je naklonjen in da me bo razumel. Odgovora pa od njega nisem prejel.

Zatopil sem se v študij in vsi so se mi čudili, kako lahko sem polagal kolokvije. Tovariši me niso cenili, jaz pa se tudi nisem z nikomer družil. Samo eden mi je nekoč rekel, da se čudi, zakaj toliko resnost na mojem licu.

V srce pa mi ni videl. Prav malokdaj vidimo drugim v srce. In morda je tako bolje, da ne razkrivamo drug drugemu svojih ran.

Ko so se začele božične počitnice, sem takoj odpotoval na Kranjsko.

Ne morem vam povedati, s kakšnimi čustvi sem sedel v vlak, ki me je vozil domov. Domov, prav zares domov. Dokler se ni to zgodilo, nisem imel doma nikjer, bil sem povsod le gost, podnajemnik. Zdaj pa sem bil Martin zaročenec in njen dom je postal moj dom.